

Laura Laitinen

TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Keroil Oy

Opinnäytetyö

Tradenomi (AMK)

Liiketalouden koulutus

2024

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Tradenomi (AMK)
Tekijä	Laura Laitinen
Työn nimi	Tilinpäätösanalyysi
Toimeksiantaja	Keroil Oy
Vuosi	2024
Sivut	52 sivua, liitteitä 3 sivua
Työn ohjaaja	Jarmo Kulhelm

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa tilinpäätösanalyysi myllykoskelaiselle huoltamoyritys Keroil Oy:lle, jonka pääasiallista liiketoimintaa ovat polttoainemyynti ja kahvila-ravintolatoiminta. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä olivat, mikä on yrityksen taloudellinen tilanne ja miten se on kehittynyt tarkastelujaksolla, ja miten yrityksen taloudellinen tilanne sijoittuu toimialaan nähden. Näihin tutkimuskysymyksiin vastattiin tunnuslukuanalyysin, prosenttilukumuotoisen analyysin ja trendianalyysin avulla. Tunnuslukuanalyysistä saatuja lukuja verrattiin Finnveran julkaisemiin huoltamoalan tilinpäätöstilastoihin.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää yrityksen taloudellinen tilanne ja tarkastella sitä viimeisen viiden vuoden ajalta vuosilta 2019–2023. Tutkimus toteutettiin hyödyntämällä kvalitatiivista tutkimusotetta, ja sen aineisto koottiin dokumenteista eli yrityksen vuosien 2019–2023 tilinpäätöksistä ja tase-erittelyistä sekä teemahaastatteluista, jotka täydensivät tilinpäätöksistä saatua informaatiota. Dokumenttien kohdalla tilinpäätösten tuloslaskelmat ja taseet oikaistiin vertailukelpoiseen muotoon, valittiin oikaistusta laskelmista tarvittavat erät tunnuslukuanalyysiin ja lopuksi muokattiin ne prosenttilaskelmiksi prosenttilukumuotoista analyysiä ja trendianalyysiä varten. Teemahaastatteluja varten haastateltiin kahta yrityksessä toimivaa henkilöä, ja haastattelut litteroitiin ja teemoiteltiin haastattelurungon aihepiireihin. Tutkimuksen aineiston analysointiin käytettiin dokumenttianalyysia, joka soveltui parhaiten opinnäytetyön tarkoituksiin.

Tilinpäätösanalyysin lopputuloksena selvisi, että yrityksen taloudellinen tilanne oli tarkastelujaksolla huoltamoalaan nähden melko hyvällä tasolla. Etenkin kannattavuuden tunnuskuviusta saatuja arvoja oli hyvä verrata toimialaan, koska saadut tunnuslukuarvot olivat pääosin linjassa alan mediaani- ja yläkvartiiliarvojen kanssa. Pääoman tuotto prosentteihin vaikutti vuoden 2018 ravintolainvestointi, minkä vuoksi niiden erinomaisia arvoja voitiin pitää aidosti realistisena vasta tarkastelujakson loppupäässä. Ravintolainvestointi vaikutti myös vakavaraisuuteen, koska omavaraisuusaste koheni vasta tarkastelujakson loppua kohden. Toisaalta nettovelkaantumisaste kuvasi yrityksen nettovelattomaksi ja sitä kautta vakavaraiseksi. Yrityksen taloudellisen toimintakyvyn kolmas osa-alue, maksuvalmius, parani tarkastelujakson aikana. Teemahaastattelujen vastaukset kuitenkin osoittivat, että yritys on kyennyt suoriutumaan maksuvelvoitteistaan koko tarkastelujakson aikana.

Asiasanat: tilinpäätösanalyysi, tunnusluku, toimialavertailu, huoltamoala

Degree title	Bachelor of Business Administration
Author	Laura Laitinen
Thesis title	Financial statement analysis
Commissioned by	Keroil Oy (service station)
Time	2024
Pages	52 pages, 3 pages of appendices
Supervisor	Jarmo Kulhelm

ABSTRACT

The purpose of this thesis was to produce a financial statement analysis for the commissioner over the last five years, from 2019 to 2023. The objective was to examine the financial development during the review period and see how it compares within the industry.

A qualitative research method was used in the thesis, and the data was collected from financial documents, including the company's financial statements and balance sheet specifications for the years 2019–2023. In addition, interviews were carried out with two employees to complement the information obtained from the financial statements. The income statements and balance sheets were adjusted into a comparable format, and the necessary items for the ratio analysis were selected from the adjusted figures. These figures were then transformed into percentage calculations for percentage-based analysis and trend analysis. The acquired data was processed by means of document analysis.

The result of the financial statement analysis showed that the commissioner's financial situation was fairly strong during the review period compared to other operators in the fuel station industry. In particular, the profitability ratios showed values that were favourable as values were mostly in line with the industry median and upper quartile figures. The return on equity was affected by a restaurant investment in 2018, so the exceptionally good values for these ratios could only be considered realistically toward the end of the review period. The restaurant investment also impacted solvency, as the equity ratio only improved toward the end of the review period. On the other hand, the net gearing ratio indicated that the company was virtually debt-free and, therefore solvent. The commissioner's financial viability, as measured by liquidity, improved over the review period. However, the interviews indicated that it had managed to meet its payment obligations throughout the entire review period.

Keywords: financial statement analysis, key ratio, fuel station industry

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	YRITYKSEN KIRJANPIDOSTA TILINPÄÄTÖKSEEN	8
2.1	Tilinpäätöksen laatiminen ja tilinpäätösperiaatteet	8
2.2	Tilinpäätöksen pääsisältö	10
2.2.1	Tuloslaskelma	10
2.2.2	Tase	12
2.2.3	Liitetiedot	13
3	TILINPÄÄTÖSANALYYSI	14
3.1	Tilinpäätösanalyysin toteuttaminen	14
3.2	Tilinpäätöksen oikaiseminen	15
3.3	Tunnuslukuanalyysi	16
3.3.1	Kannattavuus	17
3.3.2	Vakavaraisuus	21
3.3.3	Maksuvalmius	23
3.4	Prosenttilukumuotoinen analyysi	25
3.5	Trendianalyysi	25
3.6	Toimialavertailu	26
4	HUOLTAMOALA JA KEROIL OY	26
5	TUTKIMUSMENETELMÄT JA TUTKIMUSAINEISTO	28
5.1	Tutkimusmenetelmät	28
5.2	Tutkimusaineiston hankinta	29
5.3	Aineiston analyysi	31
6	TULOKSET	32
6.1	Tilinpäätösten oikaisut	33
6.2	Tunnuslukuanalyysi ja toimialavertailu	34
6.2.1	Kannattavuus	34
6.2.2	Vakavaraisuus	38

6.2.3	Maksuvalmius	40
6.3	Prosenttilukumuotoinen analyysi	41
6.4	Trendianalyysi.....	44
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	45
8	LUOTETTAVUUDEN ARVIOINTI	48
9	LOPUKSI	50
	LÄHTEET.....	51

LIITTEET

Liite 1. Oikaistu tuloslaskelma 2019–2023

Liite 2. Oikaistu tase 2019–2023

Liite 3. Teemahaastattelurunko

1 JOHDANTO

Huoltamoala on viime vuosikymmeninä ollut isossa murroksessa: palvelevien huoltoasemien määrä on vähentynyt ja niiden kannattavuus laskenut, toiminta on keskittynyt isoille toimijoille ja kylmäasemien määrä on lisääntynyt. Haastetta on lisännyt fossiilisten polttoaineiden kysynnän lasku, niiden huono kate ja alan työvoimapula. Huoltoasemilla hinnat ovat kallistuneet ja kuluttajien ostokäyttäytyminen on muuttunut, mikä on johtanut muun muassa ruokapalvelujen kysynnän vähenemiseen. (Ekman 2022.) Lisäksi muutosta on tapahtunut ilmastoasenteissa, kun asenneilmapiiri ilmastonmuutoskeskusteluissa ja päätöksenteossa on muuttunut ja katse on siirtynyt uusiutuvan energian ratkaisuihin ja niiden tuottamiseen (Laitinen 2020, 72).

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana on Kouvolan kaupunginosassa Myllykoskella sijaitseva huoltoasemayritys Keroil Oy, jonka pääasialliseen liiketoimintaan kuuluvat polttoainemyynti ja kahvila-ravintolatoiminta. Työn tarkoituksena on pureutua yrityksen taloudelliseen tilanteeseen usean eri analyysimuodon kautta. Opinnäytetyön aihe-ehdotus on syntynyt opinnäytetyön tekijän kautta, ja aihe oli myös toimeksiantajalle mieluinen, sillä sen taloudellisesta tilanteesta ei ole aikaisemmin tehty syvempiä analyyskejä. Tavoitteena on tuottaa Keroilille tilinpäätösanalyysi yrityksen taloudellisen tilanteen selvittämiseksi ja antaa katsaus vuosien 2019–2023 talouden kehityksestä. Taloudellisen tilanteen tarkastelun lisäksi työssä toimeksiantajayritystä verrataan toimialan taloudelliseen tilanteeseen monipuolisemman kokonaiskuvan luomiseksi. Tavoitteiden perusteella on muodostettu opinnäytetyön tutkimuskysymykset: mikä on yrityksen taloudellinen tilanne ja miten se on kehittynyt tarkastelujaksolla, ja miten yrityksen taloudellinen tilanne sijoittuu toimialaan nähden?

Tilinpäätösanalyysi on rajattu kolmeen osa-alueeseen, joihin lukeutuvat tunnuslukuanalyysi, prosenttilukumuotoinen analyysi ja trendianalyysi. Lisäksi tunnuslukuanalyysissä tunnusluvut on eritelty yrityksen taloudellisen toimintakyvyn kolmeen perinteiseen osa-alueeseen, kannattavuuteen, vakavaraisuuteen ja maksuvalmiuteen. Työssä tilinpäätösanalyysiin hankittu aineisto koostuu toimeksiantajan vuoden 2019–2023 virallisista tilinpäätöksistä sekä tilinpäätöstietoja tukevista teemahaastatteluista. Näitä aineistoja analysoidaan kvalitatiiviseen tutkimusotteeseen lukeutuvalla dokumenttianalyysillä, ja tähän

analyysityyppiin sisältyvistä kahdesta analysointimuodosta sisällön analyysistä ja sisällön erittelystä analysointitavaksi on valittu sisällön analyysi sen soveltuessa parhaiten työn luonteeseen ja tavoitteisiin.

Koko opinnäytetyö alkaa teoriaosuudella, jossa aluksi käsitellään kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia lainalaisuuksia. Kirjanpito ja sen kautta muodostuva tilinpäätösaineisto muodostavat lähtökohdat työssä analysoitavalle aineistolle. Näiden aihepiirien käsittelyn jälkeen luvussa kolme päästään tilinpäätösanalyysin käsittelyyn, jossa käydään läpi kaikki työn kannalta merkitykselliset aihepiirit tilinpäätöksen toteuttamisesta ja oikaisemisesta tilinpäätösanalyysin eri muotoihin.

Työn empiirinen osuus alkaa toimeksiantajan toimialan ja itse yrityksen esittelyllä, jonka jälkeen käydään tarkasti läpi työn tutkimusmenetelmiä, aineiston hankintaa ja aineiston analyysiä koskevat seikat. Vuosien 2019–2023 tilinpäätösten taseet ja tuloslaskelmat oikaistaan ja oikaisuihin tehdyt muutokset esitellään. Opinnäytetyön luvut 6 ja 7 koostuvat aineiston tulosten esittelystä ja johtopäätösten koonnista, joiden tarkoituksena on esittää, kuinka hyvin toimeksiantaja on taloudellisesti pärjännyt ja miltä sen taloudellinen tilanne on näyttänyt toimialaan nähden valitulla tarkastelujaksolla.

2 YRITYKSEN KIRJANPIDOSTA TILINPÄÄTÖKSEEN

Kirjanpidolla tarkoitetaan yrityksen toiminnasta aiheutuneiden tuottojen, kulu- jen, niitä koskevien maksutapahtumien sekä rahoitustapahtumien, kuten pää- oman sijoitusten ja voitonjaon, merkitsemistä informaatiojärjestelmään (Salmi 2020, 22–23). Kirjanpidon pitämiseksi on säädetty lainsäädännöllinen perusta, joka koostuu kirjanpitoa (KPL), kirjanpitoasetuksesta (KPA) ja valtioneu- voston asetuksesta pien- ja mikroyritysten tilinpäätöksessä esitettävistä tie- doista (PMA) (Ihantola & Leppänen 2023, 14). Myös kirjanpitovelvollisuus, eli se, keneltä kirjanpidon pitämistä edellytetään, on määritelty kirjanpitolaissa. Kirjanpitovelvollisuus koskee kaikkia oikeushenkilöitä, joita ovat esimerkiksi avoimet yhtiöt, kommandiittiyhtiöt, osuuskunnat osakeyhtiöt, säätiöt ja yhdis- tykset. Myös luonnolliset henkilöt ovat kirjanpitovelvollisia, jos he toimivat am- matin- tai liikkeenharjoittajana. Poikkeus on tehty maatalous- ja kalastusyrittä- jien kohdalla, joilta veloitetaan ainoastaan muistiinpanojen laatimista veroil- moitusta varten. (Rekola-Nieminen 2021, 6, 9.)

Kirjanpitovelvollisen tulee tehdä kirjaukset kirjanpitoon ja tuottaa niistä yhteen- vetoja, laskelmia ja selvityksiä lainsäädännön säädösten mukaisesti. Näistä kirjanpitoon merkityistä kirjauksista muodostetaan tilikauden päättymisen jäl- keen tilinpäätös, joka toimii yhteenvetona yrityksen taloudellisille tapahtumille. (Leppiniemi & Kyykkänen 2023, 17, 23.) Tässä luvussa käsitellään aluksi tilin- päätöksen laatimista ja tilinpäätöksen yleisiä periaatteita. Tämän jälkeen ava- taan tarkemmin tilinpäätöksen sisältöä ja sen yleisimpiä osia tuloslaskelmaa, tasetta ja liitetietoja.

2.1 Tilinpäätöksen laatiminen ja tilinpäätösperiaatteet

Huomattava osa tilinpäätöksestä laaditaan käyttämällä kirjanpidossa tarvitta- vaa tase- ja tulostiliä, joille päätetään kaikki juoksevan kirjanpidon tilit. Taseti- lille päätetään yrityksen varat ja velat ja tulostilille tuotot ja kulut. Näiden kah- den tilin avulla tilinpäätökseen kootaan tase, joka osoittaa tilinpäätöspäivänä yrityksen taloudellisen tilanteen, ja tuloslaskelma, joka muodostaa kuvan yri- tyksen tilikauden tuloksesta. Yhdessä nämä muodostavat tilinpäätöksen pää- sisällön. Suuryritysten ja yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen, kuten pörssi- ja vakuutusyritysten, tulee sisällyttää tilinpäätökseen myös rahoituslas-

kelma, ja lähtökohtaisesti muiden kuin mikro- ja pienyritysten tulee laatia näiden tilinpäätöksen osien lisäksi toimintakertomus. Liitetietoja edellytetään kaikilta, ja niiden tehtävänä on antaa lisätietoa taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman sisällöistä. (Leppiniemi & Kyykkänen 2023, 23, 39–40.)

Kirjanpidon pitäminen pilkotaan tietyn suuruisiin jaksoihin, joita kutsutaan tilikausiksi. Tilikauden pituutena pidetään yleensä 12 kuukautta, mutta sen ei tarvitse perustua kalenterivuoteen. (Salmi 2020, 23.) Vuoden pituuteen voidaan tehdä poikkeus silloin, kun yritys on aloittamassa tai lopettamassa toimintaansa, tai kun tilinpäätöksen ajankohtaa halutaan muuttaa. Tällöin tilikauden vähimmäispituutta ei ole määrätty, mutta se saa olla enintään 18 kuukautta. (Rekola-Nieminen 2021, 17.)

Tilikauden päättymisen jälkeen kirjanpitovelvollisella on neljä kuukautta aikaa laatia tilinpäätös. Yritys voi myös päättää tätä lyhyemmästä ajasta, jolloin sen on myös noudatettava tätä aikarajaa. Tilinpäätös laaditaan suomen tai ruotsin kielellä ja sen tulee olla euromääräinen. Lopuksi kirjanpitovelvollisen hallitus tai muu vastaava toimija päivää ja allekirjoittaa tilinpäätöksen, jolloin tilinpäätös saadaan valmiiksi. (Kerbs 2023, 104; Leppiniemi & Kyykkänen 2023, 46.)

Tilinpäätöksen laadintaa ohjaavat kirjanpitolakiin kirjatut tilinpäätöstä koskevat periaatteet (Leppiniemi & Kyykkänen 2023, 41). Keskeisenä periaatteena kirjanpitovelvollisen tulee antaa tilinpäätöksessään taloudellisesta tilastaan ja tuloksestaan oikea ja riittävä kuva. Toinen yleiseksi kirjattu periaate on oikeaan ja riittävään kuvaan liittyvä olennaisuuden periaate, joka on ohjannut jo aiemminkin kirjanpitokäytäntöä, mutta kirjattu lakiin vasta vuonna 2015. Sen mukaan tilinpäätöksestä ei saa jättää pois tai ilmoittaa väärin mitään sellaista asiaa, joka voisi vaikuttaa tilinpäätöstä hyödyntävän päätöksentekoon. (Ihantola & Leppänen 2023, 13, 45, 47.) Kirjanpitolakiin on myös kirjattu muut yleiset tilinpäätösperiaatteet, joita tässä työssä ei käsitellä sen tarkemmin. Sekä kirjanpidossa että tilinpäätöstä laatiessa kirjanpitovelvollisen tulee noudattaa edellä mainittujen periaatteiden lisäksi kirjanpitolakiin kirjattua hyvää kirjanpilotapaa. Laissa sen merkitystä ei avata tarkemmin, mutta yleisesti Suomessa hyvän kirjanpilotavan ajatellaan tarkoittavan kirjanpitolain ja -asetusten nou-

dattamista, kirjanpitolautakunnan ohjeiden ja lausuntojen seuraamista ja laskentatoimen ammattilaisten ja tilintarkastajien lausuntojen ja kansainvälisten yleisten periaatteiden mukaan toimimista. (Ihantola & Leppänen 2023, 43–44.)

2.2 Tilinpäätöksen pääsisältö

Kirjanpitolainsäädäntö vaatii suurimmilta yrityksiltä laajempaa raportointia, kun taas pienemmille yrityksille on asetuksessa pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksissä esitettävistä tiedoista annettu tilinpäätöstä koskevia helpotuksia (Ihantola & Leppänen 2023, 17). Toisin sanoen yrityksen koko vaikuttaa sitä koskeviin kirjanpitovaatimuksiin. Ihantolan ja Leppäsen (2023, 17) mukaan pienyrityksestä on kyse, kun sen päättyneellä sekä sitä edeltäneellä tilikaudella näistä rajoista maksimissaan yksi ylittyy:

- taseen loppusumma 6 000 000 euroa
- liikevaihto 12 000 000 euroa
- tilikauden aikana henkilöstöä keskimäärin 50 henkilöä.

Kuten edellä todettiin, tavallisesti tilinpäätös koostuu taseesta, tuloslaskelmasta, rahoituslaskelmasta ja liitetiedoista, mutta pienyrityksiltä vaaditaan näistä ainoastaan taseen, tuloslaskelman ja liitetietojen laatimista. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöstä koskevat huojennukset liittyvät lähinnä tuloslaskelman ja taseen sisältöihin. Huojennuksia ei ole pakko soveltaa, mutta valinnan tulee olla johdonmukainen tilikaudesta toiseen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 21, 25.)

2.2.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa yrityksen tulos kuluneelta tilikaudelta. Sen kokoamiseen käytetään tiettyjä kirjanpitoasetuksessa säädettyjä kaavoja, joista yleisimmin käytetään kululajikohtaista ja toimintokohtaista kaavaa (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 115–116). Suomessa suurin osa kirjanpitovelvollisista soveltaa kululajikohtaista kaavaa, kun taas toimintokohtaiseen kaavaan päätyvät lähinnä suuret kansainväliset yritykset (Salmi 2020, 45). Valitussa kaavassa tulee pysyä tilikaudesta toiseen, eikä sitä saa vaihtaa ilman painavaa syytä (Ihantola & Leppänen 2023, 39).

Salmi (2020, 29) luonnehtii tuloslaskelman rakennetta ”yksinkertaiseksi vähennyslaskelmaksi”. Yleisimmin käytetyssä, kuvan 1 mukaisessa kululajikohtaisessa kaavassa eri erien esittämisjärjestys perustuu siihen, kuinka vahvasti erä linkittyy yrityksessä tuotettavien hyödykkeiden valmistamiseen ja myyntiin. Kaavassa ylimmistä eristä, liikevaihdosta, varastojen muutoksesta, omaan käyttöön valmistetuista tuotteista ja liiketoiminnan muista tuotoista vähennetään ostot, henkilöstökulut, poistot ja liiketoiminnan muut kulut. Näiden erotuksena muodostuu yrityksen liikevoitto tai -tappio, joka lukuna kertoo, miten yrityksen liiketoiminta on kyseisellä tilikaudella menestynyt. (Ikäheimo ym. 2014, 23–24.) Liikevoiton tai -tappion jälkeen lukuun lisätään rahoitustuotot ja vähennetään rahoituskulut, minkä jälkeen lisätään tai vähennetään tilinpäätössiirrot. Viimeisenä vähennetään vielä verottajalle kuuluvat välittömät verot, minkä tuloksena tuloslaskelman viimeiselle riville saadaan muodostettua tilikauden voitto tai tappio. (Ihantola & Leppänen 2023, 40.) Pienimmät yritykset voivat helpotuksena laatia lyhennetyn tuloslaskelman, jossa ensimmäiseksi eräksi merkitään nettoerä bruttotulos (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 116).

LIKEVAIHTO

+/- Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos

+ Valmistus omaan käyttöön

+ Liiketoiminnan muut tuotot

- Ostot tilikauden aikana

- Henkilöstökulut

- Poistot ja arvonalentumiset

- Liiketoiminnan muut kulut

LIKEVOITTO (-TAPPIO)

+/- Rahoitustuotot ja -kulut

+/- Satunnaiset erät

+/- Tilinpäätössiirrot

- Verot

TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

Kuva 1. Kululajikohtaisen tuloslaskelman pääsisältö (Ikäheimo ym. 2014)

Tuloslaskelmassa jokaisen erän vieressä tulee vertailuna esittää edellisen vuoden vastaava luku. Siten myös vertailulukua tulee oikaista, jos yritys muuttaa tuloslaskelman erittelytapaa. Lisäksi laskelmassa ei saa olla tyhjiä rivejä. Jos rivillä ei ole merkintää menneeltä tai sitä edeltävällä tilikaudelta, tulee rivi jättää kokonaan pois. (Ihantola & Leppänen 2023, 171.)

2.2.2 Tase

Tilinpäätöspäivän taloudellista tilannetta kuvaa tase, jonka tehtävänä on osoittaa yrityksen omaisuus ja velat (Ikäheimo ym. 2014, 27). Sen laatimisessa tulee noudattaa virallista tasekaavaa (kuva 2), josta säädetään kirjanpitoasetuksessa. Pien- ja mikroyritysten kohdalla tase koostetaan pien- ja mikroyrityksiä koskevan asetuksen mukaisesti, ja mikroyritykset voivat halutessaan laatia lyhennetyn taseen (Ihantola & Leppänen 2023, 172, 180). Tase on kaksiosainen: sen vastaavaa-puoli osoittaa yrityksen toimintaan sitoutuneen pääoman eli omaisuuden määrän ja vastattavaa-puoli kuvaa tämän omaisuuden rahoitusrakenteen (Yritystutkimus ry 2017, 27).

Vastaavaa-puolen erät esitetään tietyssä järjestyksessä niiden rahaksi muutettavuuden perusteella. Tätä kutsutaan likvidisyjärjestykseksi. Hitaasti rahaksi muutettavat erät esitetään ylempänä ja näitä nopeammin muutettavat jäljempänä. (Yritystutkimus ry 2017, 27.) Vastaavaa-puoli jakautuu kahteen osaan, pitkäaikaisiin varoihin eli pysyviin vastaaviin ja lyhytaikaisiin varoihin eli vaihtuviin vastaaviin. Pysyvillä vastaavilla tarkoitetaan pitkäaikaisia varoja, joita yrityksen on tarkoitus hyödyntää toiminnassaan useamman tilikauden ajan. Taseessa pitkäaikaisiksi varoiksi luokitellaan aineettomat hyödykkeet, aineelliset hyödykkeet ja sijoitukset. Vaihtuvien vastaavien on tarkoitus hyödyttää yritystä lyhyemmän aikaa, mikä tarkoittaa ajallisesti usein alle yhtä tilikautta. Tällaisia varoja ovat vaihto-omaisuus, saamiset, rahoitusarvopaperit ja rahat ja pankkisaamiset. (Ikäheimo ym. 2014, 27–28).

Vastattavaa-puoli jakautuu neljään osaan. Ensimmäisenä vastattavaa-puoli sisältää erän oma pääoma, joka koostuu yrityksen omistajien sijoittamista varoista tai jakamattomasta tuloksesta. Tämän jälkeen on tilinpäätössiirtojen kertymä, jolla tarkoitetaan erotuksesta jäänyttä lukemaa, jossa käyttöomaisuuden poistoista vähennetään kirjanpidon poistot. Pakolliset varaukset ovat varauksia sellaisiin menoihin, joiden suuruutta tai tapahtuma-aikaa ei vielä tiedetä. (Ikäheimo ym. 2014, 29.) Viimeisenä oleva vieras pääoma on lainattua pääomaa, jonka yritys on velvollinen maksamaan lainantajalle takaisin sovitun maksuajan puitteissa (Salmi 2020, 39).

VASTAAVAA
PYSYVÄT VASTAAVAT
Aineettomat hyödykkeet
Aineelliset hyödykkeet
Sijoitukset
VAIHTUVAT VASTAAVAT
Vaihto-omaisuus
Saamiset
Rahoitusarvopaperit
Rahat ja pankkisaamiset
VASTATTAVAA
OMA PÄÄOMA
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ
PAKOLLISET VARAUKSET
VIERAS PÄÄOMA

Kuva 2. Taseen pääsisältö (Ikäheimo ym. 2014)

Kuten tuloslaskelmankin kohdalla, myös taseessa tulee jokaisen erän kohdalla esittää vertailuna edellisen vuoden vastaava tieto. Tarvittaessa vertailutietoa oikaistaan, jos erittely on muuttunut tai vertailutieto sellaisenaan ei ole käyttökelpoinen. Tase-erät voidaan esittää asetuksessa veloitettua yksityiskohtaisempana, jos se selkeyttää taseen saatua informaatiota. Lisäksi tyhjät rivit tulee taseessakin jättää pois, jos niiden erissä ei ole lukua päättyneeltä tai sitä edelliseltä tilikaudelta. (Ihantola & Leppänen 2023, 181.)

2.2.3 Liitetiedot

Liitetiedot ovat tilinpäätöksen virallinen osa siinä missä tuloslaskelma ja tasekin (Salmi 2020, 79). Liitetietojen tehtävänä on täydentää taseesta ja tuloslaskelmasta saatuja tietoja, sillä pelkät luvut eivät aina tarjoa tarpeeksi informaatiota yrityksen tuloksesta ja taloudellisesta tilanteesta. Kirjanpitoasetus veloitaa kirjanpitovelvollista esittämään tilinpäätöksessään liitetiedot, jotka koskevat tilinpäätöksen laatimista, tuloslaskelmaa ja taseen molempia puolia vastaavaa ja vastattavaa. Lisäksi kirjanpitovelvollisen tulee esittää liitetiedot vakuuksista ja vastuusitoumuksista ja taseen ulkopuolisista järjestelyistä, tilintarkastajan palkkiota koskevat liitetiedot, liitetiedot lähipiiriliiketoimista, henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot, tiedot muissa yrityksissä olevista omistuksista ja liitetiedot konserniin kuuluvasta kirjanpitovelvollisesta. (Ikäheimo ym. 2014, 30). Pien- ja mikroyritykset voivat laatia suppeammat liitetiedot pien- ja mikroyritysten asetuksessa esitettyjen huojennusten mukaisesti (Kaisanlahti & Leppiniemi 2018, 43).

3 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Tilinpäätösanalyysin tehtävänä on antaa informaatiota yrityksen taloudellisesta tilanteesta ja toimia siten tukena yritystä koskevalle päätöksenteolle (Kallunki 2022, 14). Siinä analysoidaan kriittisesti yrityksen kannattavuutta, rahoitusta ja taloudellista suorituskykyä sekä näiden muutosta ja muutoksen suuntaan vaikuttaneita osatekijöitä (Niskanen & Niskanen 2016, 8). Pohjatieltona tilinpäätösanalyysille toimii yrityksen julkaisema tilinpäätös, jota muokataan analyysin hyödyntäjien kannalta käyttökelpoiseen muotoon. Analyysissa yrityksen kyvykkyyttä ja taloudellista tilannetta verrataan eri vuosien välillä ja toisaalta näitä yrityksestä saatuja tietoja verrataan muihin yrityksiin. Valmiin analyysin perusteella voidaan muodostaa käsitys siitä, miltä yrityksen taloudellinen tilanne näyttää, onko yrityksen toiminta ollut tilikauden aikana menestyksestä ja kykeneekö yritysjohto suoriutumaan tehtävistään. Tilinpäätösanalyysia voidaan myös käyttää pohjana yrityksen arvonmääritykselle. (Ikäheimo 2014, 45.)

Tilinpäätösanalyysistä saatavaa informaatiota hyödyntävät yrityksen eri sidosryhmät, joihin lukeutuvat muun muassa sijoittajat, velkojat, asiakkaat ja verottaja. Kullakin sidosryhmällä on erilaiset tietotarpeensa, minkä vuoksi tilinpäätösanalyysissä yrityksestä tuotetaan tietoa useasta eri näkökulmasta. (Kallunki & Kytönen 2007, 14, 17.) Tilinpäätösanalyysiin on valittavissa tarpeiden mukaan useita eri analyysimenetelmiä, joita Niskasen ja Niskasen (2016, 19) mukaan ovat esimerkiksi tunnuslukuanalyysi, trendianalyysi, prosenttilukumuotoinen analyysi ja kassavirta-analyysi. Tässä luvussa käydään läpi tilinpäätösanalyysin kokonaisuutta. Aluksi avataan tilinpäätösanalyysin toteuttamista ja tilinpäätöksen oikaisemista. Tämän jälkeen käsitellään tutkimuksessa käytettäviä analyysitekniikoita tunnuslukuanalyysia, prosenttilukumuotoista analyysia ja trendianalyysia, ja käydään lopuksi vielä läpi toimialavertailun toimintaperiaatteita.

3.1 Tilinpäätösanalyysin toteuttaminen

Niskasen ja Niskasen (2016, 19) mukaan tilinpäätösanalyysin kokoaminen voidaan jakaa neljään vaiheeseen. Analyysi aloitetaan tilinpäätöksen oikaisulla, jossa tilinpäätöksen eri erät järjestellään uudelleen. Tarkoituksena on saada tuloslaskelma, tase ja liitetiedot vertailukelpoiseen muotoon, jotta ne

ovat vertailtavissa yrityksen omiin tai muiden yritysten tilinpäätöksiin. Nykyisellään tilinpäätösten muokkaustarpeet ovat vähäisiä, koska laki jättää vain vähän tilaa omien tilinpäätöstä koskevien kirjausratkaisujen tekemiselle. Toisessa vaiheessa analysoija valitsee mittauskohteet ja niitä tukevat analyysimenetelmät. Valintoihin vaikuttaa se, kuka analyysin suorittaa ja millaisia käytötarpeita hänellä analyysille on. Kolmannessa vaiheessa suoritetaan itse tekeminen toteutus, eli valitut analyysimenetelmät otetaan käyttöön, ja niiden avulla tutkitaan yrityksen taloudellista menestystä, ja viimeisessä vaiheessa arvioidaan saatuja lukuja ja etsitään taustasyitä analyysimenetelmistä saaduille tuloksille.

3.2 Tilinpäätöksen oikaiseminen

Tilinpäätöksen oikaisemisen tarve perustuu siihen, että liiketoiminnan kannattavuudesta tai yrityksen taloudellisesta tilanteesta ei välttämättä saa totuudenmukaista kuvaa yrityksen virallisesta tilinpäätöksestä (Salmi 2020, 144). Siten tilinpäätöksen oikaiseminen antaa paremmat eväät analyysin tekemiselle (Yritystutkimus 2017, 7). Vaikka oikaistun tilinpäätöksen sisällöllinen tulokulma poikkeaa virallisesta tilinpäätöksestä, ei oikaisutarpeita aina välttämättä ole (Salmi 2020, 152).

Tilinpäätöksen oikaisusuositukset ovat syntyneet vuonna 2002, kun Yritystutkimusneuvottelukunta eli nykyinen Yritystutkimus ry julkaisi silloin uusimpaan kirjanpitolakiin perustuvan tilinpäätösanalyysioppaan, joka sisälsi suositukset tilinpäätöksen oikaisemiseen. Viimeisimpänä sitä on päivitetty vuoden 2016 lakimuutosten jälkeen. Nykyään Yritystutkimus ry:n laatimia ohjeistuksia käytetään standardeina tilinpäätösanalyysiä tekevien tahojen keskuudessa. (Niskanen & Niskanen 2016, 61; Yritystutkimus 2017, esipuhe).

Oikaistu tuloslaskelma näyttää kirjanpitoasetuksen viralliseen tuloslaskelmaan nähden hieman erilaiselta, koska sen rivejä on muutettu erilaisen näkökulman aikaansaamiseksi (Salmi 2020, 145). Oikaistuun tuloslaskelmaan on esimerkiksi sisällytetty välitulokate, jonka nykyinen kirjanpitolaki on poistanut virallisesta tuloslaskelmasta (Niskanen & Niskanen 2016, 61). Tulosrivinä käyttökate voi olla liiketulosta käyttökelpoisempi esimerkiksi kahden eri yrityk-

sen tase- ja pääomarakenteiden poiketessa toisistaan, koska oikaistussa laskelmassa esitetään vasta käyttökatteen jälkeen poistot, korkomenot, arvonalentumiset ja verot (Salmi 2020, 148). Ero virallisen ja oikaistun taseen välillä näkyy myös muissa välituloksissa: käyttökatteen jälkeen muita välituloksia ovat liiketoiminnan tulosta kuluvähennysten jälkeen osoittava liike-tulos, tuloksen ennen satunnaisia eriä osoittava nettotulos ja näiden tulosta esittävä kokonaistulos (Niskanen & Niskanen 2016, 61).

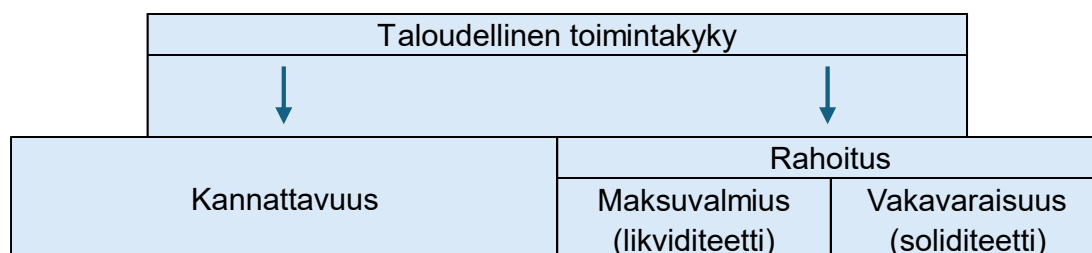
Kuten tuloslaskelmankin kohdalla, myös oikaistu tase on viralliseen taseeseen nähden monin paikoin erinäköinen. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että virallisen taseen eriä on oikaistussa taseessa yhdistelty ja oikaistuun taseeseen on lisätty uusi leasingvastuukanta-erä, jonka tehtävänä on osoittaa yrityksen tulevat leasingmaksut. (Niskanen & Niskanen 2016, 70.) Oikaistussa taseessa myös varallisuus- ja velkaeriä on järjestelty uudelleen: oikaisussa tuloa tuottamattomat erät jätetään oikaistuun taseeseen merkitsemättä ja virallisesta taseesta puuttuvat vaikkakin olennaiset varallisuuserät taas kirjataan oikaistuun taseeseen näkyviin. Velkojen kohdalla sellaiset velat, joita virallisessa taseessa ei näytetä, merkataan oikaistuun taseeseen. Lopuksi nämä varojen ja velkojen kirjausmuutokset merkitään myös omaan pääomaan. (Salmi 2020, 154.)

3.3 Tunnuslukuanalyysi

Tunnusluvut ovat yhdeksi luvuksi kiteytettyä informaatiota oikaistusta ja siten vertailukelpoisesta tilinpäätöksestä. Ne ovat usein jonkin tyyppisiä suhdelukuja, mikä mahdollistaa niiden vertaamisen yrityksiä eri vuosien sekä erilaisien ja eri kokoisten yritysten välillä. (Salmi 2020, 264.) Tunnuslukuja tuottavat esimerkiksi talouslehdet, sijoituspalvelu- ja luottotietoyritykset, sekä yritykset itse oman talouskehityksen selvittämiseksi. Niiden laskemiseen käytetään tyyppillisesti standardisoituja kaavoja, vaikka toisinaan muodostetaan täysin uusia tunnuslukuja vastaamaan tietyn käyttäjän tai tietyn tilanteen tarpeita. (Leppiniemi & Kyykkänen 2023, 159.) Kaavat ovat jakolaskuja, joiden osoittajana ja nimittäjänä on jokin tilinpäätöksen erä (Seppänen 2011, 64). Tunnuslukuanalyysia tehdessä käytössä on iso joukko erilaisia tunnuslukuja moneen eri käyttötarkoitukseen. Siksi haasteena usein onkin löytää koko tunnuslukuvalikosta kulloisiakin tavoitteita palvelevat tunnusluvut. (Kallunki & Kytönen 2007,

73.) Yrityksen taloudellista tilannetta arvioidessa tulisi kuitenkin käyttää kerrallaan useampaa tunnuslukua, sillä yksittäinen tunnusluku antaa vain rajallisesti tietoa yrityksen suorituskyvystä ja johtaa helposti väriin tulkintoihin (Seppänen 2011, 67).

Tilinpäätösanalyysin pääasiallisena sisältönä toimii tunnusluvuista tiivistetty informaatio. Tunnuslukujen ja siten koko tilinpäätösanalyysin tehtävänä on kuvata yrityksen taloudellista toimintakykyä (kuva 3). (Salmi 2020, 268.)

Kuva 3. Yrityksen taloudellisen toimintakyvyn osatekijät (Kaisanlahti ym. 2021)

Kuten kuvasta 3 näkyy, yrityksen taloudellinen toimintakyky koostuu tavallisesti kolmesta osatekijästä, joita ovat kannattavuus ja kahdesta osiosta koostuva rahoitus. Näitä rahoitusta koskevia osatekijöitä kutsutaan maksuvalmiudeksi eli likviditeetiksi ja vakavaraisuudeksi eli soliditeetiksi. (Kaisanlahti ym. 2021, 169.)

3.3.1 Kannattavuus

Yrityksen kykyä tuottaa toiminnallaan enemmän tuloja kuin mitä menoihin on tarvinnut käyttää varoja, kutsutaan kannattavuudeksi. Kannattavuutta voidaan myös luonnehtia yrityksen pitkän aikavälin tulontuottamiskyvyksi, sillä investointien ajankohdat ja suhdannevaihtelut vaikuttavat siihen, millaiseksi tilikauden tulot ja menot muodostuvat. (Kallunki & Kytönen 2007, 74.)

Leppiniemi ja Kyykkänen (2023, 160–161) kiteyttävät kannattavuuden tunnuslukujen muodostamisen kahteen eri lähestymistapaan: vertaamalla tilikaudella muodostunutta tulosta joko liikevaihtoon tai pääomaan. Ensimmäisellä laskutavalla saadaan kuva yrityksen katteesta ja jälkimmäinen esittää, miten paljon pääomalle on saatu kerrytettyä tuottoa. Tällaisia liikevaihtoon verrattavia tunnuslukuja ovat muun muassa tuottoprosentti ja kokonaispääoman tuotto-prosentti.

Liikevoittoprosentti

Liikevoittoprosentin tehtävänä on osoittaa, kuinka suuri osuus liikevoitto on yrityksen liikevaihdosta (Netvisor s.a). Se lasketaan alla olevan kaavan 1 avulla, jossa liikevoitto jaetaan liikevaihdolla (Leppiniemi & Kyykkänen 2023, 160).

$$\text{Liikevoittoprosentti} = \frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Liikevaihto}} \times 100 \%$$

Liikevoittoprosenttia käytetään yksittäisen yrityksen ja ajoittain yrityksen toimialan kannattavuuden tarkasteluun, kun taas toimialojen väliseen vertailuun liikevoittoprosentti, kuten muutkaan liikevaihdolla jaettavat tunnusluvut eivät sovellu (Niskanen & Niskanen 2016, 113). Yritystutkimus ry on antanut taulukossa 1 näkyvät liikevoittoprosenttia koskevat ohjearvot, jossa yli 10 % liikevoitto käsitetään suhdelukuna hyväksi ja alle 5 % liikevoitto heikoksi.

Liikevoittoprosentti	Arviointi
Yli 10 %	hyvä
5–10 %	tydyttävä
alle 5 %	heikko

Taulukko 1. Liikevoittoprosentin ohjearvot (Yritystutkimus 2021, 65)

Käyttökateprosentti

Käyttökateprosentin kaavassa esitetty käyttökate saadaan oikaistusta tuloslaskelmasta luvussa 3.2 esitettyjen virallisen tilinpäätöksen tulosrivien uudelleenjärjestelyn myötä. Tunnuslukuna käyttökateprosentti osoittaa yrityksen liikevaihdosta jäävän katteen määrän, ja se voidaan selvittää alla olevan kaavan 2 avulla (Alma Talent 2024).

$$\text{Käyttökateprosentti} = \frac{\text{Käyttökate}}{\text{Liikevaihto}} \times 100 \%$$

Käyttökateprosenttia hyödynnetään yrityksen toimialan sisäisessä vertailussa, vaikka tunnusluvulle ei ole määritelty sopivia ohjearvoja. Tämä johtuu siitä, että toimialat ovat keskenään erilaisia, eikä aineettomalle ja aineelliselle omaisuudelle tehtävät poistot tai vieraille pääomalle maksettavat rahoituskulut ole

toimialoittain yhteneväisiä. Yritystutkimus ry (2021, 64) kuitenkin esittää taulukossa 2 näkyvän listauksen käyttökateprosentin vaihteluväleistä, jotka usein toteutuvat luetelluissa teollisuuden, kaupan ja palvelualojen toimialoilla.

Toimiala	Käyttökateprosentin vaihteluvälit
teollisuus	5–10 %
kauppa	2–10 %
palvelu	5–15 %

Taulukko 2. Käyttökateprosentin vaihteluvälit (Yritystutkimus 2021, 64)

Nettotulosprosentti

Yrityksen varsinaisen liiketoiminnan tuloksen osoittaa nettotulosprosentti. Oikaistun tuloslaskelman nettulos-erään lisätään vielä mahdolliset satunnaiset erät ja tilinpäätössirrot, joten se ei lukemana välttämättä ole sama kuin laskelman viimeisellä voitto- ja tappiorivillä oleva erä. Nettotulosprosentti lasketaan alla olevalla kaavalla 3 jakamalla nettotulos liikevaihdolla. (Alma Talent 2024.)

$$\text{Nettotulosprosentti} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liikevaihto}} \times 100 \%$$

Positiivinen nettotulosprosentti kielii kannattavasta liiketoiminnasta. Riittävä nettulos riippuu kuitenkin siitä, millaisia tavoitteita yrityksellä on pääomarakenteen vahvistamisen ja voitonjakotavoitteiden suhteen. (Yritystutkimus 2021, 65.) Verrattuna liikevoitto- ja käyttökateprosenttiin se soveltuu jopa niitä paremmin toimialan sisäiseen vertailuun (Alma Talent 2024).

Oman pääoman tuottoprosentti

Oman pääoman tuottoprosentin tehtävänä on osoittaa, paljon yritys on saanut pääomalleen tuottoa kuluneen tilikauden aikana (Leppiniemi & Kyykkänen 2023, 160). Omistajille ja sijoittajille se on yksi olennaisimmista tunnusluvuista yrityksen kannattavuuden arvioinnissa (Alma Talent 2024). Tunnusluku lasketaan oheisen kaavan 4 mukaan, jossa nettotulos jaetaan omalla pääomalla keskimäärin. Oikaistu oma pääoma keskimäärin -luku saadaan tilikauden alun ja lopun omien pääomien keskiarvosta. (Yritystutkimus 2017, 68.)

Oman pääoman tuotto – %

$$= \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Oikaistu oma pääoma keskimäärin tilikaudella}} \times 100 \%$$

Omistajat asettavat tavoitevaatimukset oman pääoman tuotto prosentille sen mukaan, millaiset tuotto-odotukset heillä ovat. Oman pääoman tuotto prosenttien tavoitevaatimukseen vaikuttaa myös se, millainen riskitaso sijoituksilla on. (Yritystutkimus 2021, 68.) Taulukossa 3 näkyvien arviointien mukaan yli 20 % tuotto prosenttia pidetään erinomaisena, kun taas 5–10 % tuotto prosentti on arvona välttävä (Alma Talent 2024).

Oman pääoman tuotto-%	Arviointi
Erinomainen	yli 20 %
Hyvä	15–20 %
Tyydyttävä	10–15 %
Välttävä	5–10 %
Heikko	alle 5 %

Taulukko 3. Oman pääoman tuoton viitteelliset arvot (Alma Talent 2024)

Sijoitetun pääoman tuotto prosentti

Yrityksen kannattavuuden mittaamisessa tunnusluvuista eniten käytetään sijoitetun pääoman tuotto prosenttia, joka ottaa samanaikaisesti huomioon sekä oman pääoman sijoittajan että vieraan pääoman sijoittajan pääomat tuotot. Tunnusluku osoittaa sijoitetulle pääomalle saadun tuoton määrän, ja useimmiten sen kaavassa esitetty sijoitettu pääoma on keskiarvo tilikauden alun ja lopun sijoitetun pääoman määrästä. (Kaisanlahti ym. 2021, 187–188.) Yritystutkimuksen (2017, 67) esittämän kaavan 5 osoittajaksi merkitään nettotuloksen, rahoituskulujen ja verojen summa ja nimittäjäksi keskimääräinen sijoitettu pääoma.

Sijoitetun pääoman tuotto – %

$$= \frac{\text{Voitto} + \text{Rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}} \times 100 \%$$

Sijoitetun pääoman tulisi tuottaa oman pääoman kohdalla vähintään rahamarkkinoilla vallitsevan korkotason verran, ja sijoitetun pääoman kohdalla vähintään yrityksen vieraalle pääomalle maksaman koron suuruinen määrä. Taulukossa 4 näkyvät viitteelliset arvot näyttävät, että heikolla sijoitetun pääoman tuotolla tarkoitetaan alle kolmen prosentin tuottoa, kun taas tuotto-prosentti on erinomainen sen ollessa yli 15 %. (Alma Talent 2024.)

Sijoitetun pääoman tuotto-%	Arviointi
Erinomainen	yli 15 %
Hyvä	10–15 %
Tyydyttävä	6–10 %
Välttävä	3–6 %
Heikko	alle 3 %

Taulukko 4. Sijoitetun pääoman tuoton viitteelliset arvot (Alma Talent 2024)

3.3.2 Vakavaraisuus

Vakavaraisuudella tarkoitetaan yritykseen liittyvää rahoitusriskin suuruutta, jota voidaan tarkastella yrityksen pääomarakenteen kautta (Leppiniemi & Kyykkänen 2023, 162). Pääomarakenne koostuu vieraan pääoman -ehtoisesta ja oman pääoman -ehtoisesta rahoituksesta, joista vieraalle pääomalle kohdistuu takaisinmaksuvelvollisuus ja siitä maksettavat korkomaksut. Sen sijaan omalle pääomalle ei ole takaisinmaksu- tai osingonjakovaatimuksia. (Ikäheimo ym. 2014, 75.)

Yritystä voidaan kutsua vakavaraiseksi sen selviytyessä velvoitteistaan pitkällä aikavälillä (Kaisanlahti ym. 2021, 208). Käytännössä vakavaraisuus toteutuu silloin, kun yrityksen vieraan pääoman osuus koko pääomarakenteesta ei ole liian hallitseva ja korkomaksut ovat vaivattomasti maksettavissa. Maltillinen vieraan pääoman määrä korostuu etenkin huonon talousajan aikana, jolloin yritys voi pahimmillaan joutua kriisiin liiketoiminnan heikkojen tuottojen ja vieraan pääoman korkojen seurauksena. (Kallunki & Kytönen 2007, 80.) Pääomarakenteelle ei kuitenkaan ole määriteltävissä mitään tiettyä optimitasoa, vaan yritykset pyrkivät kukin löytämään omalle kohdalle sopivan rahoitusrakenteen. (Ikäheimo ym. 2014, 76.)

Omavaraisuusaste

Omavaraisuuden tehtävänä on osoittaa yrityksen varoista oman pääoman osuus (Salmi 2020). Yritystutkimuksen mukaan (2021, 69) se kertoo yrityksen kolmesta seikasta: yrityksen vakavaraisuudesta, tappionsietokyvystä ja kyvystä selviytyä maksuvelvoitteista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuusaste lasketaan alla olevalla kaavalla 6 jakamalla oikaistu oma pääoma taseen loppusummalla, josta on vähennetty saadut ennakot (Kallunki & Kytönen, 2007, 80).

$$\text{Omavaraisuusaste} = \frac{\text{Oikaistu oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{Saadut ennakot}} \times 100$$

Korkea omavaraisuusaste kertoo vakavaraisesta yrityksestä, koska siten sillä hyvät mahdollisuudet selviytyä vieraan pääoman maksuista (Kallunki & Kytönen 2007, 81). Matalakaan omavaraisuusaste ei välttämättä johda vakavaraisuuden heikkenemiseen, jos yritys harjoittaa matalan riskin liiketoimintaa vakaalla tulokehityksellä. Omavaraisuusasteelle on annettu taulukossa 5 näkyviä viitteellisiä ohjearvoja, joiden mukaan yli 40 % omavaraisuusaste kertoo hyvästä ja alle 20 % omavaraisuusaste heikosta vakavaraisuudesta. (Leppiniemi & Kyykkänen 2023, 163.)

Omavaraisuusaste	Arviointi
yli 40 %	hyvä
20–40 %	tydyttävä
alle 20 %	heikko

Taulukko 5. Omavaraisuusasteen ohjearvoja (Leppiniemi & Kyykkänen 2023, 163)

Nettovelkaantumisaste

Yrityksen rahoitusriskin arvioimiseen käytetään usein nettovelkaantumisasteeksi kutsuttua tunnuslukua, joka kuvaa korollista nettovelkaa suhteessa omaan pääomaan. Alla esitettyssä tunnusluvun kaavassa 7 korollisesta vierasta pääomasta vähennetään korolliset varat, minkä jälkeen erotus jaetaan omalla pääomalla. (Kallunki 2022, 119.)

Nettovelkaantumisaste

$$= \frac{\text{Korollinen vieras pääoma} - \text{Rahat ja rahoitusarvopaperit}}{\text{Oma pääoma}} \times 100 \%$$

Nettovelkaantumisastetta voidaan käyttää yritysten väliseen vertailuun. Tunnusluvun arvoa pidetään yleensä hyvänä sen ollessa alle 100 prosenttia. (Kallunki 2022, 119–120.) Erityisen vankasta vakavaraisuudesta voidaan puhua, kun nettovelkaantumisaste on negatiivinen (Kaisanlahti ym. 2021, 2013). Toisaalta negatiivisuus voi tarkoittaa myös heikkoa vakavaraisuutta, jos kaavan oma pääoma on negatiivinen. Negatiivinen oma pääoma muuttaa nettovelkaantumisasteen arvon huonoksi ja yrityksen vakavaraisuuden heikoksi. (Leppiniemi & Kyykkänen 2023, 164.)

3.3.3 Maksuvalmius

Yrityksen maksuvalmius perustuu siihen, että se pystyy suoriutumaan lyhyen aikavälin maksuvelvoitteistaan ennen niiden erääntymistä. Yrityksellä tulisi aina olla riittävä määrä lyhyen aikavälin rahoitusta maksujen hoitamiseksi, jotta sen maksuvalmius olisi riittävällä tasolla. (Kallunki & Kytönen 2007, 84.) Riittävällä lyhytaikaisella rahoituksella tarkoitetaan yrityksen kassavaroja, tilillä olevia varoja, tai muita nopeasti rahaksi muutettavia varoja. Suoriutumalla maksuvelvoitteista ajallaan yritys välttyy monenlaisilta seuraamuksilta, kuten viivästyskoroilta, ulosottomaksuilta, maksuhäiriöiltä ja niiden aiheuttamalta mainehaitalta, ja viime kädessä jopa konkurssilta. Toisaalta yrityksen maksuvalmiuden ei kannata olla ylimitoitettukaan, koska tällöin varat ovat vain odottamassa maksua muun tuottavan toiminnan sijaan. (Ikäheimo 2014, 78.)

Maksuvalmiuden tarkastelu tilinpäätöksestä voi olla haastavaa. Tämä johtuu siitä, että tilikauden päättymispäivässä kyse on yhdestä päivästä, eikä yritykset rahavarat ja lyhytaikaiset velat ole juuri sinä päivänä vastaa niiden tavanomaisia määriä. Siksi tilinpäätöksestä laskettavat maksuvalmiuden tunnusluvut ovat enemmänkin suuntaa antavia. (Leppiniemi & Kyykkänen 2023, 164.)

Quick ratio ja current ratio

Maailmallakin laajasti käytettyjen maksuvalmiuden tunnuslukujen quick ration ja current ration avulla voidaan tarkastella sitä, miten yrityksen nopeasti rahaksi muutettavat rahavarat ja omaisuus riittäisi lyhytaikaisista veloista suoriutumiseen, jos yritystoiminta loppuisi tilinpäätöshetkeen (Kallunki 2022, 125). Niiden kaavat saadaan taseesta, kun taseen vastaavan eriä suhteutetaan taseen vastattavaan (Ikäheimo ym. 2014, 78).

Kuten alla olevat kaavat 8 ja 9 näyttävät, quick ratio mittaa yrityksen rahoitusomaisuuden riittävyttä suhteessa lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan (Ikäheimo ym. 2014, 78–79). Se arvioi maksuvalmiutta tiukiten, koska siinä nopeasti rahaksi muutettavaksi, likvidiksi omaisuudeksi luetaan ainoastaan rahoitusomaisuus, eikä vaihto-omaisuus siten lukeudu siihen. Current ratiassa maksuvalmiutta tarkastellaan hieman pidemmällä aikavälillä. Siinä mitataan, miten hyvin yritys suoriutuu lyhytaikaisista maksuvelvoitteista, kun likvideiksi varoiksi sisällytetään myös vaihto-omaisuus. (Kallunki 2022, 125, 127.)

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihto - omaisuus} + \text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Yrityksen maksuvalmiutta voidaan pitää hyvänä quick ration kohdalla, jos rahoitusomaisuutta on tarpeeksi lyhytaikaisten velkojen hoitamiseen. Tunnusluvun arvoa voidaan pitää hyvänä, jos se on yli 1 (taulukko 7), ja heikkona, jos sen arvo on alle 0,5. Current ratiota käytettäessä voidaan puhua hyvästä vakavaraisuudesta, jos tunnusluku saa arvoksi yli 2, ja huonosta vakavaraisuudesta, jos arvo jää alle yhden. (Leppiniemi & Kyykkänen 2023, 165.)

Quick Ratio	Arviointi	Current ratio	Arviointi
yli 1	hyvä	yli 2	hyvä
0,5–1	tydyttävä	1–2	tydyttävä
alle 0,5	heikko	alle 1	heikko

Taulukko 7. Maksuvalmiutta kuvaavien quick ratio ja current ratio -tunnuslukujen ohjearvoja (Leppiniemi & Kyykkänen 2023, 165)

Quick ratiota voidaan hyödyntää yrityksen vakavaraisuuden tarkastelun lisäksi saman toimialan yritysten väliseen vertailuun. Current ratio puolestaan soveltuu näiden lisäksi myös toimialojen väliseen vertailuun. (Alma Talent 2024.)

3.4 Prosenttilukumuotoinen analyysi

Prosenttilukumuotoisella analyysillä tarkoitetaan analyysimenetelmää, jossa oikaistun tilinpäätöksen erät esitetään prosenttilukumuotoisena jostain vertailukohteesta. Tilinpäätösanalyysissä tuloslaskelman vertailukohteena käytetään liikevaihtoa ja taseessa taseen loppusummaa. Tämän analyysimenetelmä selvittää, kuinka monta prosenttia kukin erä on liikevaihdosta tai taseen loppusummasta ja antaa siten analyysin hyödyntäjälle tietoa tuloslaskelman ja taseen rakenteesta ja erien kehittymisestä eri vuosien välillä. (Niskanen & Niskanen 2016, 87, 89.)

Prosenttilukumuotoisen analyysin avulla ei voida tarkastella taseen tai tuloslaskelman erien absoluuttista kehitystä, koska luvut ovat keskinäisessä suhteessa toisiinsa. Keskinäinen suhde tarkoittaa myös sitä, että jonkun erän merkittävästi kasvaessa tai pienentyessä vaikuttaa se samalla myös muiden erien prosentuaalisiin osuuksiin. Analyysi on kuitenkin hyvä työkalu tuloslaskelman kulurakenteen kehittymiseen ja taseen omaisuus- ja rahoitusrakenteen seurantaan. (Niskanen & Niskanen 2016, 89–90, 92.)

3.5 Trendianalyysi

Trendianalyysi osoittaa yrityksen eri vuosien tilinpäätösten ajallisen kehityksen. Analyysissä halutun lähtövuoden tilinpäätöksen eri erät saavat arvon 100, ja myöhempien vuosien tilinpäätösten eriä heijastellaan tämän lähtövuoden samoihin eriin. Lopputuloksena nämä lähtövuotta seuraavien tilinpäätösten erät saavat kehityksen mukaan arvoja alle tai yli sadan. (Niskanen & Niskanen 2016, 96.)

Prosenttilukumuotoinen analyysi ja trendianalyysi ovat toisiaan täydentäviä ja joiltain osin samanlaista informaatiota välittäviä analyysejä. Prosenttilukumuotoista tilinpäätöstä voidaan käyttää eri yritysten väliseen vertailuun, mutta trendianalyysissä tilanne on rajallisempi, sillä siinä voidaan kerrallaan tarkastella

vain yhden yrityksen peräkkäisten vuosien tilinpäätöksiä. (Niskanen & Niskanen 2016, 96.)

3.6 Toimialavertailu

Toimialavertailu on yksittäisen yrityksen tunnuslukujen ajallista vertaamista koko toimialan yrityksiin. Toimialavertailulla voidaan tarkastella, ovatko yrityksen tunnuslukujen eri vuosien arvot yritysکوhtaisia, vai ovatko tunnuslukujen kehityslinjat olleet koko toimialalla samansuuntaisia. Toimialavertailun tavoitteena onkin tehdä ero ympäristötekijöiden vaikutusten ja yritysکوhtaisten vaikutusten välillä. (Niskanen & Niskanen 2016, 210.)

Toimialan tunnusluvut esitetään mediaani-, ylä- ja alakvartiililuvuilla. Lukujen avulla yritykset asetetaan tunnusluvun perusteella paremmuusjärjestykseen. Kun valitun tunnusluvun kohdalla toimialan yritykset jaetaan saadun arvon perusteella puoliksi, on mediaaniluku näiden kahden otosjoukon keskimmäisen yrityksen tunnusluvun arvo. Otosjoukko voidaan myös jakaa neljään yhtä suureen osaan, jolloin muodostuu kvartiileita. Yläkvartiiliin muodostaa ylin yritysjoukko, joiden tunnusluvut ovat saaneet suurimman arvon, ja alakvartiiliin pienimmän tunnuslukuarvon saanut joukko. (Salmi 2020, 269.)

Yritystä verrattaessa toimialan tunnuslukutilastoihin tulee huomioida, että tilastot eivät aina ole virheetömiä. Tämä johtuu siitä, että samoja tunnuslukuja voidaan laatia hieman toisistaan poikkeavilla kaavoilla. (Niskanen & Niskanen 2016, 210.) Varovaisuutta kannattaa myös noudattaa tehdessä yrityksestä toimialavertailun jälkeisiä johtopäätöksiä. Usein toimialalla menee yhdessä joko hyvin tai huonosti, jolloin yksittäisen yrityksen absoluuttisista toimintaedellytyksistä ei voida tehdä kuin suuntaa-antavia johtopäätöksiä. (Salmi 2020, 269.)

4 HUOLTAMOALA JA KEROIL OY

Opinnäytetyön toimialavertailussa toimeksiantajayritystä verrataan huoltamolaan. Verrattava toimiala valikoitui siten, että tarkasteltiin toimeksiantajan liikevaihdon muodostumista kuvan 4 mukaisesti, jonka mukaan polttoainemyynti muodostaa suurimman osan yrityksen liikevaihdosta. Kuvan kaavio esittää, että polttoainemyynti kattaa 60 % yrityksen liikevaihdosta, kahvila- ja ravintolamyynti 27 % ja muu toiminta 13 %.

Kuva 4. Keroilin liiketoiminnan osuudet liikevaihdosta vuonna 2023

Huoltamoalaan vertailemisen haasteena on sen liiketoimintarajaus. Toimialaluokkaan sisältyy polttoaineiden myynti, ja autojen huoltopalvelut, mutta sen luokitutukseen eivät sisälly muun muassa kahvila-ravintolat ja elintarvikekioskit, mikä saattaa heikentää Keroilin vertailtavuutta. Tällaista sekä huoltamoalan ja kahvila-ravintola-alan yhdistävää toimialaluokkaa ei toimialojen tilinpäätöstilastoja tarjoavan yrityksen Finnveran vaihtoehdoista löytynyt, joten huoltamoala osoittautui optimaalisimmaksi vertailukohteeksi.

Laitinen (2020, 76) toteaaakin, että huoltamoalalla ei ole yhtä selkeää toimialasegmenttiä, vaan se sijoittuu vähittäiskaupan ja erikoiskaupan sekä polttoainekaupan välimaastoon. Lisäksi toimialavertailua vaikeuttaa se, että osa huoltamoyrittäjistä ovat vuokrakauppiaita ja osa omistajakauppiaita. Ne eroavat toisistaan liikevaihdollisesti esimerkiksi siten, että omistajakauppiaille kuuluvan polttoainemyynnin takia omistajakauppiaiden liikevaihto on vuokrakauppiaita suurempi. (Laitinen 2020, 66–67, 76.)

Kymenlaaksolainen Keroil on (omistaja)kauppiasvetoinen St1-huoltoasema, joka sijaitsee keskeisellä paikalla Myllykosken keskustassa. Se on kokoluokaltaan mikrokokoinen yritys, ja se työllistää tällä hetkellä yhdeksän työntekijää. Huoltoaseman juuret ulottuvat yli 50 vuoden taakse, kun aikoinaan sen taustayhtiönä toimi toisten yrittäjien omistama E. Vainiemi Ky. Huoltoaseman nykyiset omistajat ostivat lämmitysöljyä myyvän yrityksen Keroilin Joensuusta vuonna 2009, joka vaihtui huoltoaseman taustayhtiöksi vuonna 2010 E. Vainiemi Ky:n lopettaessa toimintansa. Nykyään lämmitysöljyn myynti ei enää

varsinaisesti kuulu Keroilille, vaan sen hoitaa Kymen polttoöljymyynti Oy, joka maksaa Keroilille lämmitysöljyn myynnistä provisiota. (Vainiemi 2024.)

Tänä päivänä Keroilin liiketoimintaan sisältyy St1-huoltoaseman pyörittäminen, joka koostuu polttoainemyynnistä, kahvilatoiminnasta, veikkausmyynnistä, autopesulasta, autotarvikkeiden, erilaisten auton toimintaan liittyvien öljyjen ja lasinpesunesteiden myynnistä. Lisäksi huoltoasemalla toimii franchiseperiaatteella toimivat Kotipizza ja hampurilaisravintolapiste Scanburger. Huoltamon kahvilapuolella valikoimiin kuuluvat muun muassa aamupala, erilaiset sämpylät, pullat, munkit ja itse tehdyt leivonnaiset. (Vainiemi 2024.)

5 TUTKIMUSMENETELMÄT JA TUTKIMUSAINEISTO

Tutkimusmenetelmien tehtävänä on antaa ratkaisuja asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Näitä menetelmiä kutsutaan tutkimusotteiksi, ja ne useimmiten jaetaan kvalitatiiviseen ja kvantitatiiviseen tutkimusotteeseen. Opinnäytetyölle sopivimman tutkimusotteen valinnan jälkeen ratkaisuja pitää vielä tehdä sen suhteen, millaisilla menetelmillä opinnäytetyön tutkimusaineisto kerätään ja millä menetelmällä aineisto analysoidaan. (Kananen 2010, 148.) Tässä luvussa perehdytään aluksi opinnäytetyöhön valittuun tutkimusotteeseen. Tämän jälkeen käydään läpi opinnäytetyön tutkimusaineiston hankintaa ja hankitun aineiston analysointiin valitut menetelmät.

5.1 Tutkimusmenetelmät

Tässä opinnäytetyössä on käytetty kvalitatiivista eli laadullista tutkimusotetta, jonka tavoitteena on jonkin ilmiön ymmärtäminen, kuvaaminen ja tulkintojen tekeminen (Pitkäranta 2014, 33). Hirsjärven ym. (2009, 161) mukaan laadullisessa tutkimuksessa tarkastellaan asioita, joiden mittaaminen on määrällisesti haastavaa. Sen tehtävänä on kuvata todellista elämää, jossa todellisuus näytetään moninaisena ja monisuuntaisena kokonaisuutena, ja jossa eri tapahtumat ovat suhteessa toisiinsa toisiaan muokaten. Tästä kokonaisuudesta pyritään saamaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa mahdollisimman kattava otanta.

Laadullista tutkimusta voidaan käsitellä myös sen kautta, miten se eroaa määrällisestä, kvantitatiivisesta tutkimuksesta. Erottelun tarkoituksena on auttaa eri tutkimussuuntausten hahmottamisessa, mutta käytännössä erot eivät ole

tarkkarajaisia, eivätkä monet tutkijat enää haluaisi käyttää tällaista kahden ääripään jaottelua. (Hirsjärvi ym. 2009, 135.) Määrällinen ja laadullinen tutkimus eroavat Pitkärannan (2014, 9, 13) mukaan siinä, että ne katsovat eri suuntiin: määrällinen tutkimus menneeseen ja laadullinen tutkimus tulevaisuuteen. Lisäksi määrällinen tutkimus on suoraviivaisesti etenevää ja systemaattisesti tehtävää työtä, jossa tutkimusongelmaan pyritään löytämään ratkaisu loogisten päättelymenetelmien avulla. Sen sijaan laadullisessa tutkimuksessa päättely on eri suuntiin ja edestakaisin kulkevaa liikettä, jossa tavoitteena on laajentaa ymmärrystä sekä muodostaa tulkintoja ja merkityksiä käsiteltävästä tutkimusaiheesta. Lopulta laadullisen tutkimuksen tarkka määrittäminen on vaikeaa, koska sen tutkimusala on niin laaja ja sen eri näkökulmat saattavat poiketa toisistaan merkittävästikin (Hammersley 2013, 9).

5.2 Tutkimusaineiston hankinta

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusaineiston hankkiminen voidaan jakaa kolmeen tärkeimpään menetelmään: havainnointiin, teemahaastatteluun ja erilaisiin dokumentteihin. Tutkimusaineiston hankinnassa sen valitsemiseen vaikuttavat tutkittava ilmiö ja sen luonne, sekä tutkittavasta kohteesta halutun tiedon tarkkuus ja laatu. (Kananen 2010, 48–49.) Näistä kolmesta keskeisestä aineistonkeruutavoista tässä opinnäytetyössä hyödynnettiin sekä dokumentteja että teemahaastattelua mahdollisimman kattavan tilinpäätösanalyysin saavuttamiseksi.

Dokumentteihin eli kirjalliseen aineistoon lukeutuu kaikki sellainen tutkimusaineistomateriaali, joka sisältää jonkinlaista tietoa tai informaatiota. Laadullisessa tutkimuksessa ei ole rajoitteita sille, millaiset dokumentit soveltuvat aineistoksi, jolloin kaikenlaiset dokumentit, kuten kirjat, muistiinpanot, vuosikertomukset ja kokouspöytäkirjat soveltuvat kvalitatiiviseen tutkimuskäyttöön. Kirjallisen aineiston haasteeksi voi muodostua sen luotettavuus, sillä aineistossa asiat voidaan mahdollisesti esittää todellisuudesta poikkeavasti. Siksi dokumenttien kohdalla on hyvä käyttää muitakin tietolähteitä ja arvioida eri tietolähteiden keskinäistä yhteensopivuutta luotettavuuden varmistamiseksi. Toisaalta dokumentit sopivat hyvin juuri yrityksen liiketoiminnan osa-alueita tarkasteleviin tutkimuksiin, koska usein toiminta on niin kompleksista, että sitä ymmärtääkseen vaaditaan yrityksen kirjallista materiaalia. (Kananen 2010, 63–64.)

Opinnäytetyön kaiken hankitun tutkimusaineiston toinen puolisko on hankittu dokumenteista, joita ovat toimeksiantajayrityksen tilinpäätökset ja tase-erittelyt vuosilta 2019–2023. Opinnäytetyössä haluttiin hyödyntää mahdollisimman tuoretta tietoa, minkä takia tilinpäätökset ovat viimeisen viiden vuoden ajalta. Lisäksi dokumenttiaineiston kooksi valikoitui juuri viisi vuotta, jotta yrityksen talouden kehityksestä saisi mahdollisimman kattavan kuvan. Toimialavertailun toteuttamiseksi hyödynnettiin Finnveran toimialoja koskevia tilinpäätöstilastoja.

Haastattelu sopii aineistonkeruumenetelmäksi silloin, kun tutkimuksessa halutaan kiinnittää huomio yksilöön. Haastattelu voi antaa tutkimukseen uusia näkökulmia, sen avulla voi terävöittää tutkittavasta aiheesta saatua kuvaa ja hankkia selvyyttä epäselviin seikkoihin. (Moilanen ym. 2022, 136.) Haastattelun vahvuudet tiedonkeruumenetelmänä ovat siinä, aineistoa voidaan kerätä joustavasti: kysymyksen voi toistaa uudelleen, epäselvyyksiin voi pyytää tarkennusta ja keskustelumahdollisuudet lisääntyvät verrattuna kaavamaisiin lomakekyselyihin. Lisäksi kysymysten järjestys on muutettavissa tilanteen mukaan. (Pitkäranta 2014, 91.)

Tutkimusta varten tehtävä haastattelu on järjestelmällistä tiedon keräämistä, jolla pyritään saamaan mahdollisimman luotettavaa ja pätevää informaatiota haastattelijalta. Tällaista tavoitteellisesti järjestettyä, luotettavan ja pätevän tiedon keräämistä kutsutaan tutkimushaastatteluksi, ja sen eri haastattelutyypit jaetaan tavallisesti kolmeen ryhmään, joita ovat strukturoitu haastattelu, teemahaastattelu ja avoin haastattelu. Strukturoidulla haastattelulla tarkoitetaan lomakehaastattelua, jossa kysymysten muoto ja järjestys on täysin ennalta määrättyä. Tämän haastattelumuodon vastakohtana toimii avoin haastattelu, jossa haastateltavan ajatuksista ja näkemyksistä pyritään saamaan selvää sitä mukaan kuin hän niistä itse vapaasti kertoo, eikä avoin haastattelu siten noudata mitään määrättyä haastattelurungon kaavaa. Näiden kahden haastattelumuodon väliin jää teemahaastattelu, joka on näiden kahden haastattelutyypin välimuoto. Teemahaastattelua luonnehtii hyvin se, että haastattelun aihepiirit ovat valittu tarkoin, mutta niihin liittyviä kysymyksiä ja kysymysten järjestystä ei ole ennalta koottu. (Hirsjärvi ym. 2009, 207–209.)

Dokumenttien ohella opinnäytetyön tutkimusaineistoa kerättiin teemahaastattelun avulla, jonka tarkoituksena oli täydentää tilinpäätöksissä löytyneitä tietoja ja tuoda esiin seikkoja, jotka eivät pelkistä tilinpäätöksistä käy ilmi. Haastateltaviksi valikoitui toimeksiantajayrityksen toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja, koska heillä oli laajin tietämys yrityksen talouskysymyksistä. Haastateltaville lähetettiin keskusteluteemat ja kysymykset etukäteen sähköpostitse, jotta haastateltavien olisi mahdollisuus perehtyä kysymyksiin etukäteen, vastaaminen haastattelutilanteessa olisi helpompaa ja näin haastattelusta saisi kerättyä mahdollisimman paljon tietoa. Teemahaastattelussa käytiin teemoitain läpi yrityksen taloudellista tilaa vuosilta 2019–2023, yrityksen nykytilaa ja tulevaisuutta sekä huoltamoalan nykytilaa ja tulevaisuutta. Haastattelu äänitettiin puhelimen äänitystoiminnolla haastattelun tallentamiseksi analyysiä varten.

5.3 Aineiston analyysi

Koko opinnäytetyön olennaisimpana osiona pidetään aineiston analyysiä, sen tulkintaa ja johtopäätösten tekoa. Aineistonkeruun jälkeen tutkimuksen analyysivaiheeseen päästään, kun aineiston tietojen oikeellisuus tarkistetaan, puuttuvia tietoja täydennetään ja kerätty aineisto järjestetään analysoitavaan muotoon. Itse analysointivaiheessa useista analysointivaihtoehdoista tehdään usein karkea kahtiajako, jossa määrälliset tutkimukset tuottavat selittämiseen pyrkivää ja laadulliset tutkimukset ymmärtämiseen tähtäävää analysointitapaa. Ymmärrykseen pyrkiessä tavallisimpina analysointitekniikoina käytetään muun muassa teemoittelua, tyypittelyä, sisällönerittelyä. Paras analysointitapa on sellainen, joka tuo vastauksen kulloiseenkin tutkimusongelmaan. (Hirsjärvi ym. 2009, 221–224.)

Sekä tilinpäätösdokumenttien että teemahaastattelun kohdalla aineiston analysointiin käytettiin dokumenttianalyysia. Dokumenttianalyysissä voidaan hyödyntää analyysityyppinä joko sisällön analyysiä, jonka tarkoituksena on antaa sanallinen kuvaus dokumenttien sisällöstä, tai sisällön erittelyä, jossa dokumenttien sisältö puretaan numeraalisesti erilaisiin lukuihin. Myös litteroitu teemahaastattelu voidaan myös analysoida sisällönanalyysin mukaan, koska kyse on tekstimuodossa olevasta haastattelusta. Sisällönanalyysi voidaan to-

teuttaa joko aineistolähtöisesti, teoriaohjaavasti tai teorialähtöisesti. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä analysointi etenee vaiheittain, jossa aluksi dokumentit muokataan analysoitavaan muotoon ja niiden sisällöstä rajataan tutkimukselle olennaisimmat näkökulmat. Tämän jälkeen aineiston toistuvat käsitteet ryhmitellään ja luokitellaan käsiteryhmiä kuvaavasti. Lopuksi ryhmitelystä ja luokitellusta aineistosta poimitaan tutkimukselle merkittävä informaatio ja pyritään muodostamaan informaation perusteella kuva tutkittavasta kohteesta. (Moilanen 2022, 170–174.)

Opinnäytetyössä tilinpäätösten tuloslaskelmat ja taseet oikaistiin Excel-ohjelmassa, jonka myötä saatiin muokattua tilinpäätökset analysoitavaan muotoon ja rajattua tilinpäätöksistä vain haluttu informaatio. Trendianalyysia ja prosenttilukumuotoista analyysia varten oikaisuista tehtiin myös näihin analyysihin soveltuvat prosenttilaskelmat. Lopuksi oikaisuista valittiin tarvittavat erät tunnuslukujen kaavoja varten, joista saatuja lukuja vertailtiin tunnuslukujen ohjearvoihin ja huoltamoalan lukuarvoihin.

Teemahaastattelun kohdalla analyysi aloitettiin äänitetyn haastattelun litteroinnilla eli haastattelun auki kirjoittamisella tekstimuotoon. Litterointi tehtiin Word-ohjelman avulla. Litteroidusta aineistosta karsittiin tarpeeton tekstiaines ja aineisto teemoiteltiin haastattelun teemarungon mukaisesti aihepiireihin. Lopuksi teemoitellusta aineistosta pyrittiin poimimaan asioita, jotka tukevat tilinpäätösanalyysin eri analyysituloksista saatua informaatiota.

6 TULOKSET

Tässä luvussa käsitellään tutkimusaineiston tuloksia. Aluksi esitetään tilinpäätöksiin tehdyt oikaisut, jotka helpottavat analyysin tekoa ja tekee eri tarkasteluvouosista keskenään vertailukelpoisia. Luvun pääosassa on tunnuslukuanalyysi, jossa käydään läpi yrityksen kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuja ja verrataan niitä huoltamoalan lukuihin. Luvun toimialavertailu ulottuu ainoastaan vuoteen 2022 asti, koska vuoden 2023 toimialatunnuslukuja ei ollut vielä aineiston analyysia tehdessä julkaistu. Tunnuslukuanalyysin jälkeen käsitellään trendianalyysia ja prosenttianalyysia, jotka antavat tärkeää informaatiota yrityksen talouden kehityksestä ja taseen ja tuloslaskelman rakenteesta.

6.1 Tilinpäätösten oikaisut

Tilinpäätösanalyysiin sisältyvät tunnuslukuanalyysi, trendianalyysi ja prosenttilukumuotoinen analyysi pohjautuvat oikaistuun tilinpäätökseen, minkä vuoksi analysointi aloitettiin yrityksen vuosien 2019–2023 tilinpäätösten tuloslaskelmien ja taseiden oikaisulla. Oikaisujen tavoitteena oli saada tilinpäätöslaskelmat analysointikelpoiseen ja samalla keskenään vertailukelpoiseen muotoon. Oikaisut toteutettiin Yritystutkimus ry:n tilinpäätösanalyysioppaan ohjeistusten mukaisesti.

Tuloslaskelmien muokkaustarpeet liittyivät ainoastaan erien uudelleenjärjestykseen, mikä ilmenee liitteen 1 oikaistuista tuloslaskelmista. Erään aine- ja tarvikkekäyttö on yhdistetty virallisen tuloslaskelman erään materiaalit ja palvelut kuuluvat erät ostot tilikauden aikana ja varastojen lisäys/vähennys. Lisäksi vuosien 2022 ja 2023 virallisissa tilinpäätöksissä esiintyy muista analyysiin valituista tuloslaskelmista poiketen erä muut muuttuvat kulut, joka on materiaalit ja palvelut -erään kuuluva ryhmä. Tämä erä siirrettiin vuosien 2022 ja 2023 erään liiketoiminnan muut kulut tuloslaskelmien vertailukelpoistamiseksi.

Vuosien 2022 ja 2023 tilinpäätöksen liitetiedoissa esiintyi tilinpäätösanalyysin kannalta huomionarvoinen tieto koskien tilinpäätösten laatimisperiaatteita. Sen mukaan tilikaudella 2022 on hankittu kolme konetta hankintamenoiltaan 41 337,75 euroa. Niiden poistot on tehty vuosina 2020–2023 sovelletun verohuojennuslain salliman enimmäispoistoprosentin mukaan. Jos yritys olisi päättänyt käyttämään verotuksessa tavanomaisesti hyväksyttäviä enimmäispoistoprosentteja, olisi tilikauden tulos vuonna 2022 ennen veroja ollut 10 337,75 euroa suurempi ja vuonna 2023 se olisi ollut 5 168,87 euroa suurempi. Verohuojennuslain sallima enimmäispoistoprosentti pienentää taseen käyttöomaisuutta ja tuloslaskelman tulosta enemmän verrattuna tavanomaisen enimmäispoistoprosentin vaikutukseen. Verohuojennuslain sallima enimmäispoistoprosentti on kuitenkin kirjanpitolautakunta KILA:n suositusten mukainen, joten se ei aiheuta tilinpäätöksissä oikaisutarpeita.

Taseen vastaavaa-puolen vaihtuviin vastaaviin kuuluvan lyhytaikaiset saamiset -erän alaryhmät muut saamiset ja siirtosaamiset niputettiin oikaistussa taseessa muut saamiset -erään. Samoin taseen vastattavaa-puolella vieraaseen

pääomaan kuuluvan lyhytaikainen vieras pääoma -erän alaryhmät muut velat ja siirtovelat niputettiin oikaistussa taseessa muut korottomat lyhytaikaiset velat -erään. Lisäksi virallisten tilinpäätösten liitetiedoista kerättiin tiedot yrityksen leasingvuokravastuista ja merkittiin ne oikaistuihin taseisiin vastaavaa-puolelle leasingomaisuudeksi ja vastattavaa-puolelle leasingvastuuksi.

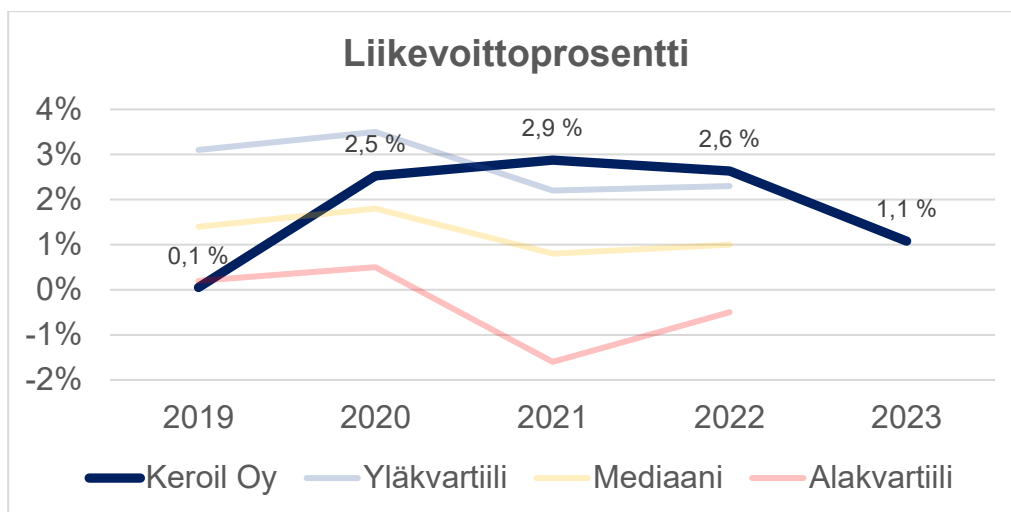
Lopuksi tehtiin oikaisu pääomalainaan. Vuoden 2019 taseen oma pääoma oli negatiivinen, minkä vuoksi yrityksen pääomalaina siirrettiin oikaisussa kokonaisuudessaan taseen oman pääoman oikaisut -erään. Oikaisun jälkeen oma pääoma saa olla enintään osakepääoman verran, mutta koko pääomalainan siirto muutti oman pääoman erää vain 1 533, 02 euroa positiiviseksi, vaikka osakepääoma on 8 000 euroa. Tämän takia pääomalaina päädyttiin oikaisemaan omaan pääomaan kokonaisuudessaan.

6.2 Tunnuslukuanalyysi ja toimialavertailu

Tunnuslukuanalyysissä saadut arvot on ilmoitettu kokonaislukuina tai yhden desimaalin tarkkuudella sen mukaan, miten arvoja on kunkin tunnusluvun kohdalla mielekkäintä tulkita.

6.2.1 Kannattavuus

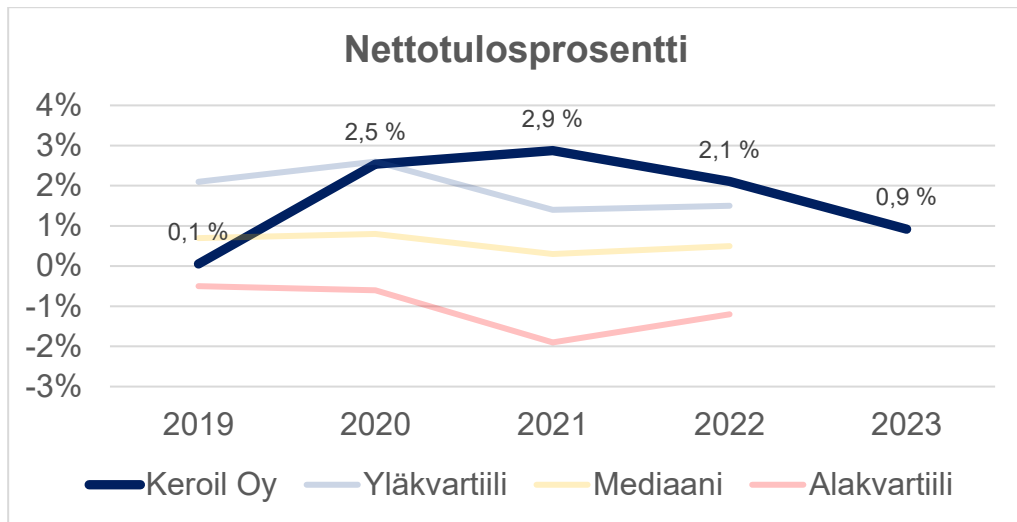
Yrityksen liikevoittoprosentti on koko tarkastelujaksolla pysynyt alle kolmessa prosentissa, kuten kuva 5 osoittaa. Alimmillaan liikevoittoprosentti on ollut vuonna 2019, kun se on ollut ainoastaan 0,1 %, ja korkeimman arvon 2,9 % se on saanut vuonna 2021. Vuoden 2021 jälkeen liikevoittoprosentti on jälleen kääntynyt maltilliseen laskuun.

Kuva 5. Keroilin ja toimialan liikevoittoprosentti

Liikevoittoprosentin ohjearvoihin verrattaessa yrityksen voittoprosentti on koko tarkastelujaksolla heikko. Alle 5 %:n liikevoittoprosenttia pidetään yleisesti heikkona, ja sen alapuolelle jäävät myös toimialan yläkvartiili- ja mediaaniarvot. Heikko liikevoittoprosentti on siis huoltamoalalle tyypillistä, mikä johtunee sen raskaasta kulurakenteesta ja sen myötä vähäisestä voitto-osuudesta.

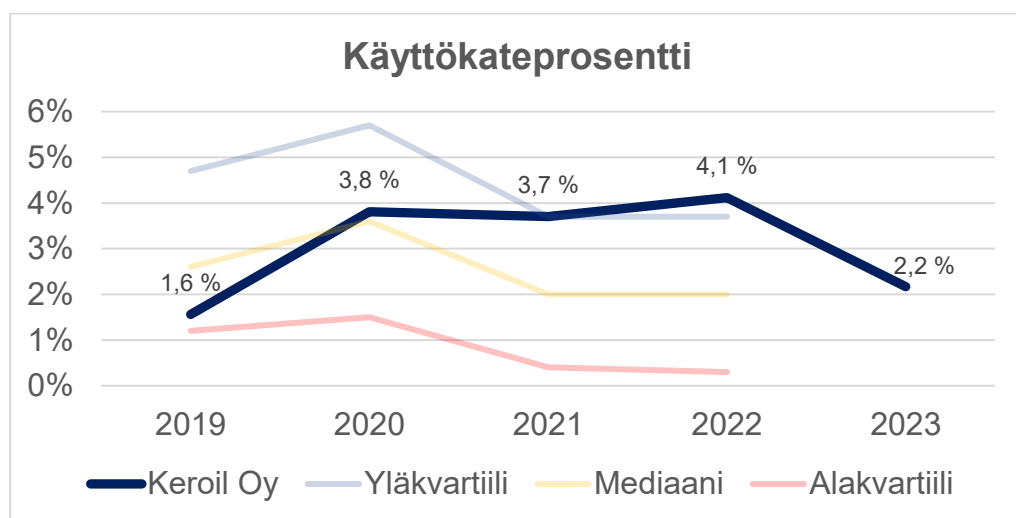
Hyvä nettotulosprosentti määritellään yrityskohtaisesti, minkä vuoksi sille ei ole annettavissa ohjearvoja. Yksittäisen yrityksen mielekäs nettotulosprosentti riippuu muun muassa yrityksen vakavaraisuustilanteesta, omaisuus- ja pääomarakenteesta ja toimialasta. (Salmi 2020, 169.) Kuten jo luvussa 3 mainittiin, positiivinen nettotulosprosentti antaa viitteitä kannattavasta liiketoiminnasta. Yrityksen tarkastelujaksolla positiivinen nettotulosprosentti toteutuu jokaisen vuoden kohdalla, kuten kuva 6 osoittaa. Vuonna 2019 nettotulosprosentti on saanut alhaisimman arvon, 0,1 %, kun taas parhaimmillaan se on ollut vuonna 2021 arvolla 2,9 %. Vuoden 2021 jälkeen nettotulosprosentti on kääntynyt laskuun.

Kuva 6. Keroilin ja toimialan nettotulosprosentti

Toimialavertailussa yrityksen nettotulosprosentti pärjää huoltamoalan yläkvartiilia paremmin vuosina 2021 ja 2022, mutta vuosina 2019 ja 2020 yrityksen arvo on yläkvartiilin arvoja heikompi. Vuonna 2019 yrityksen nettotulosprosentti on ollut 2 %-yksikköä ja vuonna 2020 0,1 %-yksikköä yläkvartiilia heikompi. Vuonna 2019 yritys jää myös mediaaniarvon 0,7 % alapuolelle, mutta muina vuosina se pärjää mediaani- ja alakvartiiliarvoja paremmin.

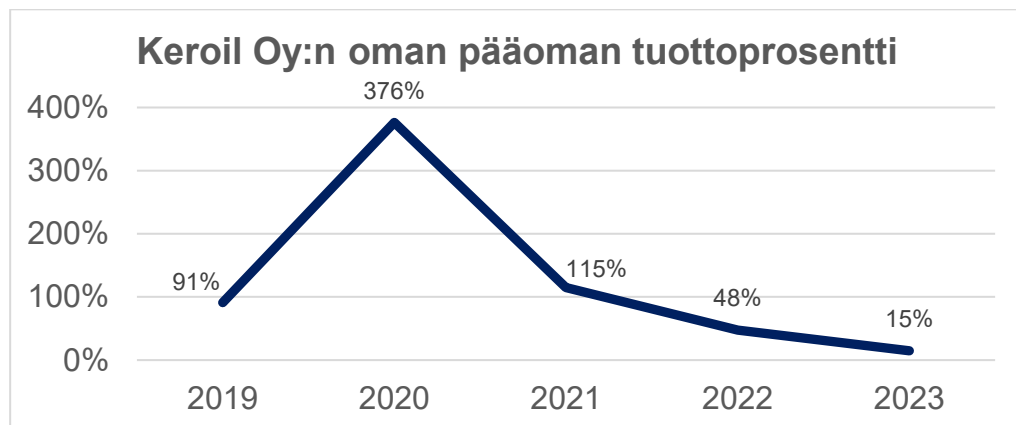
Yrityksen käyttökateprosentissa ilmenee kohtalaista vaihtelua tarkastelujakson aikana (kuva 7). Vuonna 2019 käyttökateprosentti on ollut 1,6 % ja vuonna 2020 jo 3,8 %. Yrityksen paras käyttökateprosentti on ollut vuonna 2022, 4,1 %, mutta vuonna 2023 se laski 1,9 %-yksikköä

Kuva 7. Keroilin ja toimialan käyttökateprosentti

Kuten kuvasta 7 ilmenee, vuonna 2019 yritys ei ole yltänyt yläkvartaali- ja mediaanilukemiin. Vuonna 2020 Yritys on päässyt kuitenkin hiukan mediaanikäyttökateprosentin 3,6 % yläpuolelle, ja myös pysynyt sen yläpuolella siitä eteenpäin. Yrityksen käyttökateprosentti on ollut sama yläkvartaalin kanssa vuonna 2021, 3,7 %, ja vuonna 2022 ollut yläkvartaalia parempi 0,4 %-yksikköä. Käyttökateprosentille ei ole annettu yleispäteviä ohjearvoja, mutta yrityksen käyttökateprosentista voidaan päätellä, että se on samansuuntainen toimialan samaisen tunnusluvun kanssa.

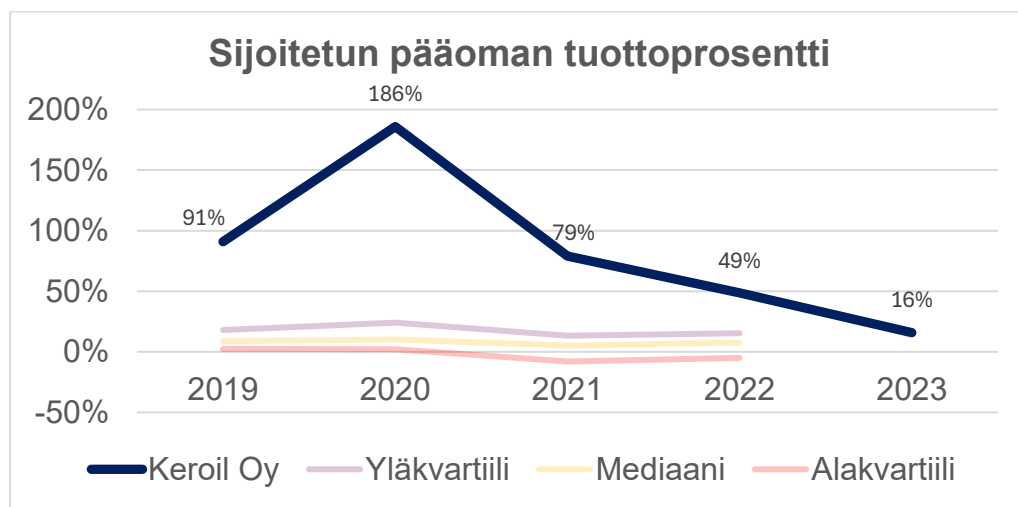
Oman pääoman tuotto prosentissa on tarkastelujaksolla isoja vaihteluja. Kuva 8 osoittaa, kuinka vuonna 2019 omanpääoman tuotto prosentti on ollut 91 %, josta se on vuonna 2020 kipunut 376 %:iin. Vuoden 2020 korkea piikki johtuu selkeästi vähäisemmästä keskimääräisestä omasta pääomasta suhteessa kyseisen vuoden nettotulokseen. Yrityksen rahoituskulut ovat olleet koko tarkastelujakson aikana niin vähäiset, ettei niillä ole ollut merkittävää vaikutusta sijoitetun pääoman tuoton muodostumiseen. Vuonna 2021 tuotto prosentti on taas ollut alhaisempi 114 %, vuonna 2020 se on ollut 48 % ja vuonna 2023 enää 14,8 %.

Kuva 8. Keroilin oman pääoman tuotto prosentti

Oman pääoman tuoton viitteelliset arvot muistuttavat, että yrityksen oman pääoman tuotto on ollut enimmäkseen erinomaisella tasolla isoista vaihteluista huolimatta. Vuosina 2019–2022 oman pääoman tuotto prosentti on ollut yli 20 %, jota pidetään erinomaisena arvona. Ainoastaan vuonna 2023 oman pääoman tuotto prosentti on ollut alle 15 %, joka ohjearvona kielii tyydyttävästä oman pääoman tuotosta.

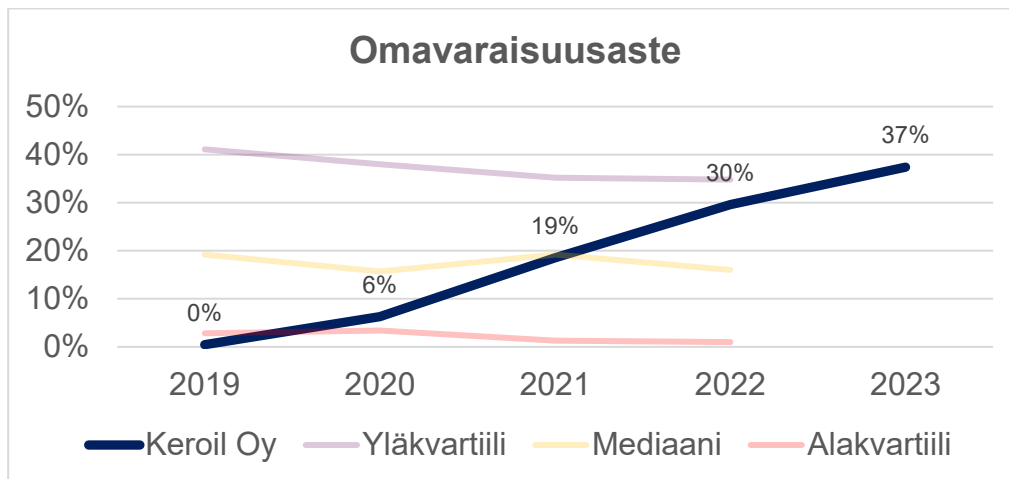
Sijoitetun pääoman tuotto prosentille annettujen ohjearvojen mukaan yli 15 % tuottoa pidetään erinomaisena. Kuva 9 osoittaa, että yrityksen sijoitetun pääoman tuotto prosentti on tarkastelujaksoson jokaisena vuonna erinomaisella tasolla. Sijoitetulle pääomalle on saatu tuottoa eniten vuonna 2020, jolloin tuotto prosentti on ollut 186 %, ja vähiten vuonna 2023 tuotto prosentti on ollut 16 %. Vuoden 2020 korkea tuotto perustuu alhaisempaan keskimääräiseen sijoitetun pääoman määrään suhteessa kyseisen vuoden nettotulokseen. Tarkastelujaksolla yrityksen sijoitetun pääoman tuotto on myös yläkvartaalia korkeampi, sillä yläkvartaali pysyy jatkuvasti 13,3 %:n ja 24,1 %:n välimaastossa.

Kuva 9. Keroilin ja toimialan sijoitetun pääoman tuotto prosentti

6.2.2 Vakavaraisuus

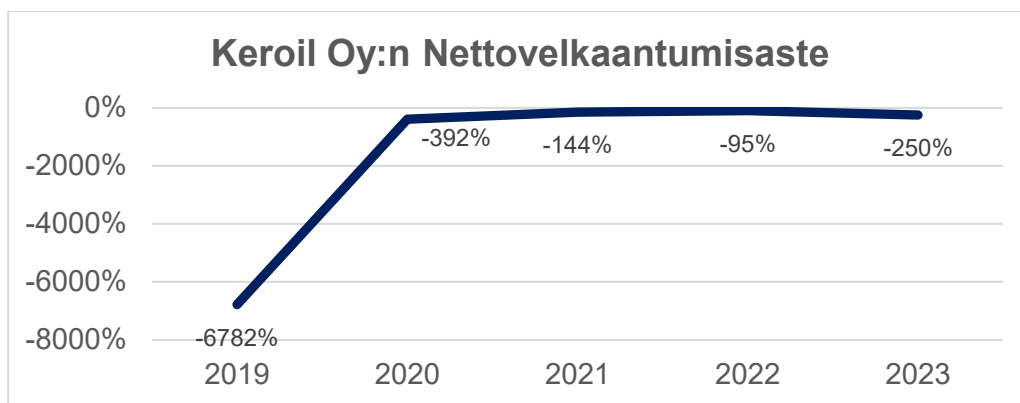
Omavaraisuusastetta tarkasteltaessa huomataan (kuva 10), että se kehittyi tarkastelujaksolla tasaisesti parempaan suuntaan. Taulukossa näkyvien vuosien 2019 ja 2020 kohdalla omavaraisuusaste on selkeästi matalampi. Tämä johtuu siitä, että oman pääoman määrä on alhainen. Samalla taseen loppusumma on muihin vertailuvuosiin verrattuna melko samoissa lukemissa. Jos vuoden 2019 kohdalla pääomalainaa ei olisi oikaistu omaan pääomaan, olisi se heikentänyt kyseisen vuoden omavaraisuusastetta ja tehnyt siitä negatiivisen. Heikoimmillaan omavaraisuusaste on vuonna 2019, jolloin se on ollut 0 % ja vastaavasti parhaimmillaan se on ollut 37 % vuonna 2023. Ohjearvojen valossa omavaraisuus ei ole tarkastelujaksolla hyvän tasolla, mutta tyydyttäväksi se luokitellaan vuosina 2022 ja 2023. Alle 20 %:n omavaraisuusaste, joka kielii heikosta omavaraisuustasosta, toteutuu vuosina 2019, 2020 ja 2021.

Kuva 10. Keroilin ja toimialan omavaraisuusaste

Kuten kuvasta 10 näkyy, toimialavertailussa yritys jää omavaraisuuden kohdalla vuosina 2019 ja 2020 alakvartiilin tienoille ja pääsee mediaaniarvon tasolle vuonna 2019. Vuonna 2022 yrityksen omavaraisuusaste on jo lähellä yläkvartiilia.

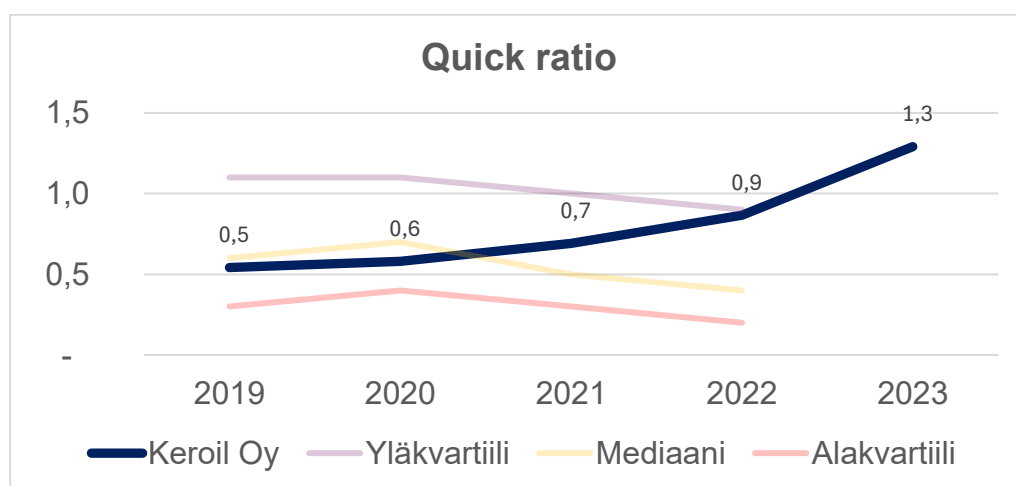
Yrityksen nettovelkaantumisaste on koko tarkastelujaksolla negatiivinen. Alle sadan prosentin nettovelkaantumisaste kertoo vankasta vakavaraisuudesta, mikä toteutuu yrityksen kohdalla kaikkina vuosina kuvan 11 mukaisesti. Huomio kiinnittyy erityisesti kuvan vuoden 2019 matalaan nettovelkaantumisasteeseen, joka on -6728 %. Näin matala arvo johtuu vähäisestä oikaistusta oman pääoman määrästä suhteessa rahoilla ja pankkisaamisilla vähennettyyn pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan. Myös muina tarkasteluvuosina arvot ovat reilusti negatiivisia. Tähän pääasiallisena syynä on vähäinen pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä, sekä vastaavasti runsaat pankki- ja käteisvarat, mikä käytännössä tarkoittaa yrityksen nettovelattomuutta ja sitä kautta taloudellista vakavaraisuutta.

Kuva 11. Keroilin nettovelkaantumisaste

6.2.3 Maksuvalmius

Yrityksen quick ratio, eli likvidien rahavarojen riittävyys suhteessa lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan, on tarkastelujakson alussa alhainen, mutta kasvattaa arvoaan tarkastelujakson loppupäähän mentäessä. Kuva 12 esittää, kuinka vuonna 2019 quick ratio saa arvon 0,5 ja nousee vuoteen 2022 mentäessä arvoon 0,9. Ohjearvojen mukaan arvoa 0,5–1 pidetään tyydyttävänä, kun taas yli yhden arvoa pidetään hyvänä. Yrityksen quick ratio ylettyy hyvän tasolle ainoastaan vuonna 2023, jolloin sen arvo on ollut 1,3. Maltillinen quick ration kasvu johtuu rahojen ja pankkisaamisten määrän lisääntymisestä samalla kun lyhytaikaisen vieraan pääoman määrä on vuosittain laskenut.

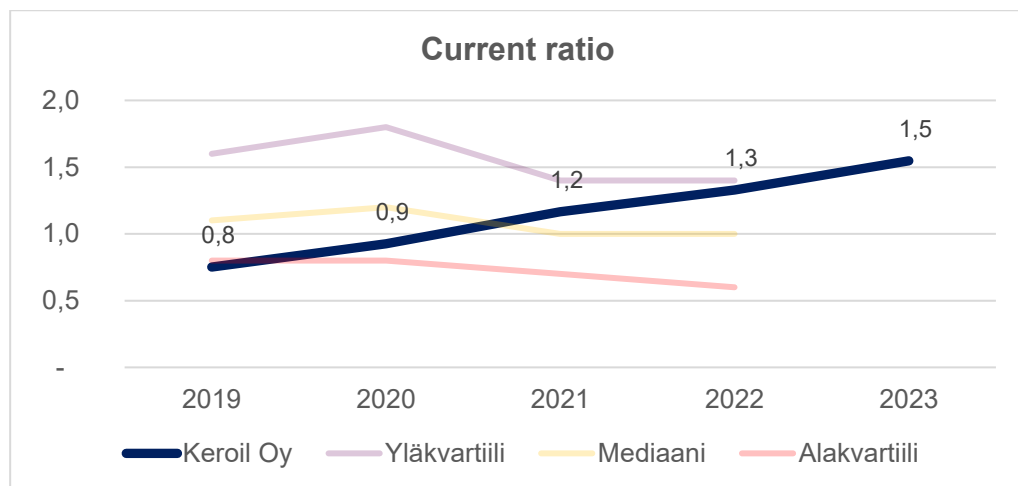

Kuva 12. Keroilin ja toimialan quick ratio

Toimialavertailusta huomaa, että huoltamoalalle tyydyttävä ja hyvä quick ration taso on alalle tyypillinen. Korkeimman arvon 1,1 yläkvartiili saa vuosina

2023, kun taas mediaanin kohdalla paras arvo 0,6 on vuonna 2020. Alimmillaan yläkvartiili on vuonna 2022, joka on myös mediaanin heikoin vuosi. Kyseisenä vuonna yläkvartiili on saanut arvon 0,9 ja mediaani 0,4.

Current ratio mittaa quick ration verrattuna yrityksen maksuvalmiutta hieman pidemmällä aikavälillä, koska likvideihin varoihin lukeutuu myös vaihto-omaisuus. Tarkastelujakson aikana current ratiossa on samansuuntaista kasvua kuin quick ratiossakin: vuonna 2019 maksuvalmius on heikompaa ja vahvistuu vuoteen 2023 mentäessä (kuva 13). Ohjearvojen mukaan arvoja 1–2 pidetään tyydyttävänä ja alle 1 arvoa heikkona. Siten vuosina 2021–2023 current ratio on ylettänyt tyydyttävälle tasolle, kun taas vuosina 2019–2020 current ratio on ollut arvona heikko. Merkittävämpänä syynä current ration kasvulle on ollut tarkastelujaksolla lyhytaikaisen vieraan pääoman määrän tasainen lasku.

Kuva 13. Keroilin ja toimialan current ratio

Toimialavertailussa vuonna 2019 yrityksen current ratio on hiukan alakvartiilia-kin heikompi, mutta pääsee mediaanin yläpuolelle vuonna 2021. Toisaalta toimialavertailu osoittaa, että current ration yhden ja kahden välille jäävä tyydyttävä taso on alalle tyypillinen.

6.3 Prosenttilukumuotoinen analyysi

Prosenttilukumuotoisessa analyysissä tuloslaskelman eri eriä verrataan liikevaihtoon ja taseen eriä taseen loppusummaan asettamalla tuloslaskelman ja taseen loppusumman lähtöarvoksi 100 %. Analyysissä luvut ovat pyöristetty

kokonaisluvuiksi, jotta lukujen tulkinta olisi selkeämpää. Oikaistun tuloslaskelman prosenttilukumuotoisesta analyysistä (kuva 14) huomataan, että tuloslaskelman suhteellisesti suurimman kuluerän muodostaa jokaisena vuonna aine- ja tarvikekäyttö, kun taas pienimpiä kulueriä ovat välittömät verot ja muut korkokulut ja muut rahoituskulut. Henkilöstökulut ovat pysyneet tarkastelujaksolla melko samoina, paitsi vuoden 2022 kohdalla ne ovat laskeneet hieman. Kukurakenteet ovat jokaisena vuonna hyvin samansuuntaisia, minkä vahvistaa myös jokaisen vuoden melko samansuuruinen tilikauden tulos. Tilikauden tulos on jäänyt alhaisimmaksi vuonna 2019, mutta kasvanut siitä vuoteen 2021 mentäessä. Vuonna 2021 yritys on saanut prosentuaalisesti parhaimman tilikauden tuloksen, joka on tosin laskenut hieman jälleen vuosien 2022 ja 2023 kohdalla.

OIKAISTUN TULOSLASKELMAN PROSENTTILUKUMUOTOINEN ANALYYSI	2019	2020	2021	2022	2023
LIKEVAIHTO	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Liiketoiminnan muut tuotot	1 %	1 %	0 %	1 %	0 %
LIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	101 %	101 %	100 %	101 %	100 %
Aine- ja tarvikekäyttö	75 %	73 %	74 %	76 %	74 %
Henkilöstökulut	16 %	16 %	15 %	13 %	17 %
Liiketoiminnan muut kulut	8 %	8 %	8 %	7 %	8 %
KÄYTTÖKATE	2 %	4 %	4 %	4 %	2 %
Suunnitelman mukaiset poistot	2 %	1 %	1 %	1 %	1 %
LIKETULOS	0 %	3 %	3 %	3 %	1 %
Muut korko- ja rahoitustuotot	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Korkokulut ja muut rahoituskulut	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Välittömät verot	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %
NETTOTULOS	0 %	3 %	3 %	2 %	1 %
KOKONAISTULOS	0 %	3 %	3 %	2 %	1 %
TILIKAUDEN TULOS	0 %	3 %	3 %	2 %	1 %

Kuva 14. Oikaistun tuloslaskelman prosenttilukumuotoinen analyysi

Analysoitaessa kuvassa 15 näkyvää prosenttilukumuotoisen taseen vastavaa-puolta huomataan, että yrityksen varat ovat jokaisena tarkasteluvuonna suurimmilta osin keskittyneet rahoihin ja pankkisaamisiin, kun taas vähiten varoja on sijoitettu muihin osakkeisiin ja osuuksiin ja leasingomaisuuteen. Yrityksen aineellisten hyödykkeiden osuus suhteessa taseen loppusummaan on lähes puolittunut vuodesta 2019 vuoteen 2023 mentäessä, ja myös vaihto-omaisuuden määrä on tarkastelujakson edetessä vähentynyt. Samalla kun edellä mainittujen aineellisten hyödykkeiden prosentuaalinen osuus on laskenut, rahojen ja pankkisaamisten osuus on reilusti kasvanut.

OIKAISTUN TASEEN PROSENTTILUKUMUOTINEN ANALYYSI					
Vastaavaa	2019	2020	2021	2022	2023
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Koneet ja kalusto	24 %	19 %	12 %	14 %	13 %
Aineelliset hyödykkeet yht.	24 %	19 %	12 %	14 %	13 %
Muut osakkeet ja osuudet	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yht.	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Leasingomaisuus	3 %	3 %	1 %	0 %	0 %
	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Aineet ja tarvikkeet	20 %	29 %	35 %	30 %	14 %
Vaihto-omaisuus yht.	20 %	29 %	35 %	30 %	14 %
Myyntisaamiset	14 %	13 %	12 %	18 %	15 %
Muut saamiset	7 %	4 %	7 %	4 %	4 %
Lyhytaikaiset saamiset yht.	21 %	17 %	19 %	22 %	19 %
Rahat ja pankkisaamiset	31 %	32 %	32 %	34 %	53 %
Vastaavaa yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Vastattavaa	2019	2020	2021	2022	2023
OMA PÄÄOMA					
Osake- tai muu peruspääoma	2 %	3 %	2 %	2 %	2 %
Kertyneet voittovarot	-9 %	-9 %	3 %	16 %	30 %
Tilikauden tulos	0 %	13 %	14 %	11 %	5 %
Taseen oma pääoma yht.	-6 %	6 %	19 %	30 %	37 %
Oman pääoman oikaisut	7 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Oikaistu oma pääoma yht.	0 %	6 %	19 %	30 %	37 %
VIERAS PÄÄOMA					
Pääomalainat	0 %	7 %	6 %	5 %	6 %
Pitkäaikainen vieras pääoma yht.	0 %	7 %	6 %	5 %	6 %
Leasingvastuut	3 %	3 %	1 %	0 %	0 %
Ostovelat	82 %	70 %	61 %	51 %	31 %
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	14 %	14 %	13 %	14 %	25 %
Lyhytaikainen vieras pääoma yht.	96 %	84 %	75 %	65 %	56 %
Vastattavaa yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kuva 15. Oikaistun taseen prosenttilukumuotoinen analyysi

Taseen vastattavaa-puolelta nähdään hyvin rahoitusrakenteen suhde oman ja vieraan pääoman välillä. Vuonna 2019 lähes kaikki taseen loppusummasta on sidoksissa lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan, vaikkakin tilanne tasaantuu myöhemmin tarkastelujaksolla. Vuonna 2023 lyhytaikaisen vieraan pääoman osuus on enää 56 % ja oman pääoman osuus 37 %. Oman pääoman osuus on siis kasvanut merkittävästi tarkastelujaksolla, mikä johtuu kertyneiden voittovarojen kasvusta. Lyhytaikaisen vieraan pääomaryhmän sisällä on kuitenkin tapahtunut merkittäviä muutoksia ostovelkojen ja muiden korottomien lyhytaikaisten velkojen osuuksissa. Vuonna 2019 ostovelkojen osuus on ollut 82 % taseen loppusummasta ja muiden korottomien lyhytaikaisten velkojen 14 %.

Vuonna 2023 ostoveloista on tullut vähemmän merkittävämpi osa lyhytaikaisen vieraan pääoman ryhmässä, kun sen osuus on laskenut 31 prosenttiin, samalla kun muiden korottomien lyhytaikaisten velkojen osuus on ollut 25 %.

6.4 Trendianalyysi

Tuloslaskelman trendianalyysi osoittaa kuvassa 16, kuinka tarkastelujakson tuloslaskelmien eri erät ovat kehittyneet lähtövuodesta 2019. Yrityksen liikevaihto on vuonna 2020 laskenut lähtövuodesta 11 %, mutta kasvanut lopulta 10 % vuodesta 2019 vuoteen 2023. Aine- ja tarvikekäyttö on pysynyt samassa kehityslinjassa kuin liikevaihtokin, mutta henkilöstökulujen prosentuaalinen osuus lähtövuodesta on kasvanut tasaisesti. Huomioitavaa kuitenkin on, että henkilöstökulut ovat pysyneet melko samassa suhteessa liikevaihdon määrän kanssa, kuten prosenttilukumuotoinen analyysi osoitti. Liiketulos on kasvanut räjähdysmäisesti verrattuna liikevaihdon kasvuun. Tämä johtuu vuodesta riippuen liikevaihdon kasvun lisäksi siitä, että kulut ovat laskeneet, liiketoiminnan muut tuotot ovat kasvaneet tai poistojen määrä on pienentynyt. Myös tilikauden tulos on tehnyt isoa kasvua lähtövuoteen verrattuna, ja etenkin tuloksen vertaaminen liikevaihtoon osoittaa, että tulos on kasvanut reippaasti liikevaihtoa nopeammin.

OIKAISTUN TULOSLASKELMAN TRENDIANALYYSI	2019	2020	2021	2022	2023
LIKEVAIHTO	100 %	89 %	104 %	121 %	110 %
Liiketoiminnan muut tuotot	100 %	160 %	93 %	174 %	62 %
LIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	100 %	89 %	104 %	121 %	110 %
Aine- ja tarvikekäyttö	100 %	86 %	102 %	121 %	108 %
Henkilöstökulut	100 %	92 %	99 %	104 %	117 %
Liiketoiminnan muut kulut	100 %	90 %	102 %	114 %	105 %
KÄYTTÖKATE	100 %	216 %	246 %	318 %	154 %
Suunnitelman mukaiset poistot	100 %	75 %	57 %	119 %	80 %
LIKETULOS	100 %	4440 %	5903 %	6303 %	2362 %
Muut korko- ja rahoitustuotot	100 %	130 %	1356 %	538 %	3124 %
Korkokulut ja muut rahoituskulut	100 %	0 %	2112 %	2367 %	23622 %
Välittömät verot	100 %	100 %	-	-	-
NETTOTULOS	100 %	4216 %	5595 %	4782 %	1909 %
KOKONAISTULOS	100 %	4216 %	5595 %	4782 %	1909 %
TILIKAUDEN TULOS	100 %	4216 %	5595 %	4782 %	1909 %

Kuva 16. oikaistun tuloslaskelman trendianalyysi

Kuten jo prosenttilukumuotoisen analyysin kohdalla havaittiin, taseen trendianalyysin vastaavaa-puolella nähdään (kuva 17), kuinka hyödykkeiden osuus lähtövuodesta on laskenut ja rahojen ja pankkisaamisten osuus vastaavasti kasvanut. Vastattavaa-puolella oman pääoman määrä on kasvanut tarkastelujaksolla merkittävästi, kun taas vieras pääoma on sen sijaan laskenut ja melko

maltillisella tahdilla. Oman pääoman reilu kasvu huomattiin jo prosenttiluku-
muotoisen analyysin kohdalla, jossa todettiin kasvun syyksi voittovarojen hy-
vin nousujohteinen kasvu tarkasteltavalla jaksolla.

OIKAISTU TASE					
Vastaavaa	2019	2020	2021	2022	2023
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto	100 %	75 %	57 %	68 %	55 %
Aineelliset hyödykkeet yht.	100 %	75 %	57 %	68 %	55 %
Sijoitukset					
Muut osakkeet ja osuudet	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yht.	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Leasingomaisuus	100 %	71 %	43 %	14 %	0 %
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus					
Aineet ja tarvikkeet	100 %	135 %	207 %	178 %	73 %
Vaihto-omaisuus yht.	100 %	135 %	207 %	178 %	73 %
Myyntisaamiset	100 %	85 %	103 %	155 %	107 %
Muut saamiset	100 %	56 %	119 %	66 %	63 %
Lyhytaikaiset saamiset yht.	100 %	76 %	108 %	126 %	92 %
Rahat ja pankkisaamiset	100 %	96 %	123 %	131 %	176 %
Vastaavaa yhteensä	100 %	94 %	118 %	120 %	102 %
Vastattavaa					
OMA PÄÄOMA					
Osake- tai muu peruspääoma	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Kertyneet voittovarot	100 %	103 %	241 %	423 %	546 %
Tilikauden tulos	100 %	4216 %	5595 %	4782 %	1909 %
Taseen oma pääoma yht.	100 %	297 %	559 %	783 %	826 %
Oman pääoman oikaisu	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Oikaistu oma pääoma yht.	100 %	1301 %	4799 %	7790 %	8363 %
VIERAS PÄÄOMA					
Pääomalainat	100 %	-	-	-	-
Pitkäaikainen vieras pääoma yht.	100 %	-	-	-	-
Leasingvastuut	100 %	71 %	43 %	14 %	0 %
Ostovelat	100 %	80 %	88 %	74 %	39 %
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	100 %	95 %	117 %	122 %	187 %
Lyhytaikainen vieras pääoma yht.	100 %	82 %	92 %	81 %	60 %
Vastattavaa yhteensä	100 %	100 %	126 %	128 %	109 %

Kuva 17. Oikaistun taseen trendianalyysi

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä kappaleessa vastataan opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin, eli mikä on yrityksen taloudellinen tilanne ja miten se on kehittynyt tarkastelujaksolla, ja miten yrityksen taloudellinen tilanne sijoittuu toimialaan nähden. Saatuja tuloksia täydennetään teemahaastatteluista saaduilla vastauksilla.

Kannattavuuden tunnusluvuista saatujen tulosten ja toimialavertailun myötä yrityksen kannattavuus näyttäytyy hyvänä toimialan mediaani- ja yläkvartiiliarvoihin verrattuna. Kannattavuuden tunnuslukujen ohjearvoihin verrattuna erityisen korkea kannattavuus ei ole toimialalle tyypillistä, joten verrattuna johonkin toiseen toimialaan yrityksen kannattavuus luonnehdittaisiin hieman kohtalaisemmaksi. Yritys avasi vuonna 2018 huoltoasemalleen Kotipizza-ravintolan, joka muutti vuoden 2018 tuloksen tappiolliseksi ja oman pääoman negatiiviseksi. Oma pääoma pysytteli vielä vuonna 2019 negatiivisena, mikä vaikutti myös oman pääoman tuottoprosentti ja sijoitetun pääoman tuottoprosentti -tunnuslukuihin. Nämä tunnusluvut saivat erittäin korkeita arvoja oman pääoman vasta hiljalleen noustessa tarkastelujaksolla paremmalle tasolle. Tunnuslukuja voitiinkin pitää realistisena ja aidosti hyvinä vasta tarkastelujakson viimeisenä vuonna 2023, kun ravintolan investointivaikutukset olivat selkeästi hälvenneet ja tunnusluvuista saadut arvot olivat laskeutuneet viitearvojen tasolle.

Ekmanin (2022) mukaan huoltoasemien kannattavuus on viime vuosina laskeutunut fossiilisten polttoaineiden kysynnän vähenemisen myötä. Lisäksi polttoainemyynnin kannattavuuden haasteena on ollut ennen myynnin laskua se, että tänä päivänä polttoaineen myynnistä saatava kate on heikko. (Ekman 2022.) Teemahaastattelut vahvistivat Ekmanin artikkelissa esitettyä polttoainemyynnin laskua, sillä myös toimeksiantajayrityksen polttoainemyynti on ollut laskusuunnassa. Lisäksi haastatteluissa kävi ilmi, että polttoaineiden hinnanvaihtelut ovat merkittävä syy tarkastelujakson eri vuosien kannattavuusvaihteluihin. Ratkaisu huoltoasemien kannattavuushaasteeseen ei välttämättä löydy myöskään sähköautojen latauspisteiden asennuksesta, sillä ne eivät vielä toisiksi ole huoltoasemille kannattavia (Taloussanomien 2021). Yrityksen sähköauton latauspisteinvestoinnin haasteena on myös se, ettei huoltoaseman tontti ole tarpeeksi iso latauspisteiden asentamiseksi.

Haastateltavien mukaan yrityksen kannattavuutta parantaisi kahvila- ja ravintolamyynnin kasvattaminen. Tuloslaskelman prosenttilukumuotoinen analyysi osoitti, että yrityksen kulurakenne on pysynyt suhteessa vertailtaviin vuosiin melko samanlaisena, joten liikevaihdon absoluuttisen kasvun tavoittelemisen voisi olla realistista. Lisäksi tällä hetkellä St1-ketju päättää kahvilatuotteiden

tukkuhinnoista, minkä vuoksi tuotteista jäävään katteeseen voi vaikuttaa ainoastaan myyntihinnoittelulla. Haastateltavat toivoisivatkin mahdollisuutta päästä neuvottelemaan tukkuhinnoista, jotta omaan kannattavuuteen aukeasi enemmän vaikutusmahdollisuuksia.

Tutkimuksen tulokset antoivat yrityksen vakavaraisuudesta kahdenlaista kuvaa: omavaraisuusaste kehittyi koko tarkastelujaksolla heikosta tasosta ainoastaan tyydyttävälle tasolle, kun taas nettovelkaantumisaste kuvasi yrityksen nettovelattomaksi ja sitä kautta vakavaraiseksi siten, että yrityksen korolliset velat ovat maksettavissa takaisin yrityksen käteis- ja pankkivaroilla. Taseen vastaavaa-puolen prosenttilukumuotoisesta analyysistä kävi ilmi, että yrityksen kassavarat ovat suurin taseen vastaavaa-puolen erä suhteessa taseen loppusummaan. Heikko omavaraisuusaste viestii, ettei omaa pääomaa ole ollut tarpeeksi suhteessa vieraaseen pääomaan vakavaraisuuden takaamiseksi. Myös tähän on ollut syynä oman pääoman negatiiviseksi painanut Kotipizza-investointi vuonna 2018. Siksi oma pääoma ja sitä kautta omavaraisuusaste on ollut tarkastelujakson alussa heikko ja päässyt vasta tarkastelujakson loppupäässä nousemaan kohti toivottua tasoa. Nousu on ollut merkittävää taseen trendianalyysillä tarkasteltuna, joka näyttää oman pääoman nousseen 8263 % vuodesta 2019. Kertyneet voittovarot ovat lisänneet oman pääoman määrää, sillä osinkoa on jaettu vuonne 2022 ja 2023 vain vähän ja vuonna 2019 ja 2020 ja 2021 ei ollenkaan. Vaikka omavaraisuusaste on vasta hiljalleen nousut, yrityksen negatiivinen nettovelkaantumisaste takaa sen, että yrityksen vakavaraisuus on tällä hetkellä melko hyvällä mallilla.

Yrityksen maksuvalmius osoittautui tarkastelujakson alussa heikoksi. Maksuvalmius kuitenkin parani tarkastelujakson loppua kohden, ja nykyisellään yrityksen maksuvalmius on melko hyvällä tasolla. Quick ration kohdalla maksuvalmius nousi tarkastelujaksolla tyydyttävästä hyvälle tasolle ja current ration kohdalla heikosta tyydyttävälle tasolle. Myönteistä oli etenkin se, että quick ratio on current ratiota tiukempi maksuvalmiuden mittari, joten yrityksellä voidaan nähdä olevan hyvä maksuvalmius lyhytaikaisten velkojen hoitamiseen. Lisäksi current ratio nousi tarkastelujakson loppupäässä toimialan mediaanin yläpuolelle.

Toimeksiantaja näkee, että yrityksen talous on ollut sekä tarkastelujaksolla että tälläkin hetkellä kohtuullisen hyvä, sillä yritys on saanut hoidettua maksuvelvoitteensa ajallaan. Toiminta on pysynyt viime vuodet hyvin samanlaisena, ja tuloslaskelman trendianalyyssissä näkyvän tuloksen laskukin on johtunut ainoastaan pienimuotoisista turvallisuusinvestoinneista.

Huoltamoala on viime vuosina kokenut merkittäviä muutoksia, kun pienet huoltamot ovat joutuneet lopettamaan toimintansa toiminnan keskittyessä yhä suuremmille toimijoille. Keroil on pärjännyt vielä pienenä huoltamona muun muassa siksi, että yritys hakee polttoaineensa itse öljyterminaalista. Tällöin yritys pystyy itse hankkimaan polttoaineen silloin, kun se kulloinkin on kaikista edullisinta. Toimeksiantaja kuitenkin pohtii, että on pysyttävä ajan hermolla tämänhetkisestä hyvästä tilanteesta huolimatta, jotta yritys pysyisi taloudellisesti vakaana myös jatkossa. Markkinointiin pitäisi tehdä satsauksia liikevaihdon kasvattamiseksi: yritykselle tulisi avata Instagram-tili ja panostaa suunnitelmallisempaan somemarkkinointiin. Lisäksi tarvetta olisi haastattelujen mukaan myös erilaisille huoltoasemalla järjestettävillä tapahtumilla, jotta yritys näyttäytyisi aktiivisena ja nykyaikaisena toimijana myös tulevaisuudessa.

8 LUOTETTAVUUDEN ARVIOINTI

Opinnäytetyön tulee perustua luotettavaan tutkimuskokonaisuuteen, jossa kaikki tulokset tai kehittämissuhteet ovat tarkkoja, tarkoituksellisia ja perusteltuja. Työn luotettavuuden rakentamisessa on tärkeää, että luotettavuus toteutuu koko aineiston käsittelyn eli niin kootun aineiston, tutkimustulosten, johdopäätösten ja työhön kootun tekstisisällön kohdalla. Luotettavuuden takaamiseksi on olennaista kiinnittää aineiston ja lähteiden laatuun kokoamalla aineisto huolellisesti ja suhtautumalla lähteisiin kriittisesti. (Vilkka 2021, luku 4: Kokonaisluotettavuus.)

Luotettavuutta arvioitaessa kokeellisessa tutkimuksessa puhutaan usein tutkimuksen reliabiliteetista ja validiteetista tai tutkimuksen arvioitavuudesta. Reliabiliteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkimustulos ei muutu, vaikka tutkimus toistettaisiin muuna aikana tai eri tutkijan toimesta. Validiteetilla viitataan siihen, että tutkimuksessa osataan keskittyä tutkimuksen kannalta olennaisiin asioihin. Laadullisessa tutkimuksessa reliabiliteetin ja validiteetin sopivuutta on myös

kyseenalaistettu ja luotettavuuden arviointiin on pyritty kehittämään muita esitustapoja. (Koskinen ym. 2018, 186, 188.)

Hirsjärven ym. mukaan Janessickin (2000) näkee, että validius sopii luotettavuuden arviointikriteeriksi kvalitatiivisessa tutkimuksessa siten, että se nähdään tutkittavien asioiden, kuten ihmisten ja tapahtumien kuvausten ja niistä tehtyjen johtopäätösten ristiriidattomuutena. Validius voi myös toteutua triangulaation kautta, jolla tarkoitetaan useamman menetelmän hyödyntämistä validiuden lisäämiseksi. Triangulaatio jakautuu neljään osioon, joita ovat menetelmien yhteiskäyttö, useamman tutkijan hyödyntäminen tulosten tulkinnassa, ilmiön lähestyminen usean eri teorian näkökulmasta ja usean eri tutkimusaineiston kerääminen ongelman ratkaisemiseksi. (Janessickin 2000; Hirsjärvi ym. 2014, 232–233.)

Tämän tutkimuksen tutkimusaineistona käytettiin yrityksen virallisia tilinpäätöksiä, joita pyrittiin tulkitsemaan mahdollisimman luotettavasti. Tilinpäätösten tase ja tuloslaskelma oikaistiin Yritysneuvottelukunta ry:n suositusten mukaisesti ja laskelmista laskettujen tunnuslukujen laskukaavat perustuivat huolella valittuun teoria-aineistoon. Tunnuslukuanalyysin tunnuslukuja verrattiin yleisesti hyväksytyihin ja käytettyihin ohjearvoihin ja toisaalta yrityksen tunnuslukuja verrattiin työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivuilla olevan Finnveran toimialatilaston tunnuslukuihin. Haastattelukysymykset rakennettiin suunnitelmallisesti siten, niistä saatiin tilinpäätöstietojen rinnalle arvokasta informaatiota yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Tutkimuksen luotettavuuteen vaikutti heikentävästi se, että tutkimukseen haastateltiin vain kahta henkilöä. Lisäksi molemmat henkilöt toimivat toimeksiantajayrityksessä, mikä saattoi vaikuttaa vastausten objektiivisuuteen. Toisaalta juuri näillä haastateltavilla oli paras tietämys yrityksen taloudellisesta tilanteesta.

Triangulaation ensimmäisen osan mukaisesti tutkimuksessa käytettiin kahta menetelmää, dokumenttianalyysia ja teemahaastattelua luotettavuuden varmistamiseksi. Dokumentit toimivat pääasiallisena lähteenä, ja haastattelut tuokivat dokumenteista analysoitua informaatiota. Toisen osan mukaisesti tutkimuksessa ei hyödynnetty muita tutkijoita aikataulusyistä, joten siltä osin luotettavuutta ei saatu varmistettua. Triangulaation kolmatta ja neljättä osaa heijas-

tellen teoriassa ei varsinaisesti lähestytty aihetta usean eri teorian näkökulmasta työn suppeuden vuoksi, mutta teorian lähtökohtana oli monipuolisuus ja tutkimusta vahvasti tukeva teoreettinen viitekehys. Tutkimuskysymyksiin tavoiteltiin vastauksia sekä dokumenteista että haastatteluista, jotka yhdessä onnistuivat ristiriidattomasti myös vastaukset antamaan.

9 LOPUKSI

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää yrityksen taloudellinen tilanne ja tarkastella sitä viimeisen viiden vuoden ajalta vuosilta 2019–2023 tilinpäätösanalyysin avulla. Lisäksi toimeksiantajan taloudellista tilannetta verrattiin huoltamoalan lukuihin, jotta saatiin suhteutettua yrityksen taloudellinen tilanne sen tyypilliseen liiketoimintaympäristöön. Tutkimuksen avulla pystyttiin tarjoamaan hyödyllistä informaatiota toimeksiantajalle sen taloudesta etenkin siksi, että tällaista analyysiä ei ollut aikaisemmin heille tehty.

Opinnäytetyön oli aluksi tarkoitus valmistua keväällä 2024, mutta jouduin henkilökohtaisten syiden vuoksi pitämään työn kirjoittamisesta taukoa noin seitsemän kuukauden ajan. Kun syyskuussa palasin aiheeni pariin, koin työn tekemisen mielekkääksi ja aiheen motivoivaksi. Jo viime syksynä aihetta pohtiesani tiesin, että haluan opinnäytetyössäni keskittyä yrityksen talouden tarkasteluun, koska uskoin sen parhaalla mahdollisella tavalla kiteyttävän koko taloushallinnon opinnot. Lisäksi antoisinta mutta haastavinta työssä oli tutkimuksen analysointivaiheen toteuttaminen. Taseen ja tuloslaskelman erien ja laskelmien keskinäisten riippuvuuksien tarkastelu ja oikeiden asioiden löytäminen ei mielestäni ollut näin opintoja lopettelevalle vielä yksinkertaista, mutta koin sen antavan hyvää valmennusta työelämää varten.

Työn rajaamisen vuoksi tilinpäätösanalyysiin ei voitu sisällyttää määräänsä enempiä hyödyllisiä analyysimuotoja. Siksi jatkossa yritykselle voisi laskea vielä laajemmin tunnuslukuja, huomioida tehokkuuden näkökulmaa ja laskea yrityksen rahan riittävyttä kuvaavan kassavirtalaskelman. Toisaalta teema-haastattelut osoittivat, että myös sosiaalisen median markkinointisuunnitelma ja tunnettuuden lisääminen voisi jatkotutkimuksena olla yritykselle antoisa ja hyödyllinen.

LÄHTEET

Alma Talent. 2024. Tunnuslukuopas. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.almainights.fi/tunnuslukuopas/> [viitattu 20.9.2024].

Ekman, M. 2022. Huoltoasemien määrä jatkaa laskuaan, vaikka alan yrittäjien puheenjohtaja näkee palveluille tarvetta: "Kyllähän tämä huono suuntaus on". *Yle*. Verkkolehti. Päivitetty 29.7.2022. Saatavissa: <https://yle.fi/a/3-12537620> [viitattu 28.10.2024].

Hammersley, M. 2013. *What is Qualitative Research?* London: Bloomsbury Publishing Plc. E-kirja. Saatavissa: https://kaakkuri.finna.fi/Record/nelli29_mamk.2670000000308500?sid=4835134802 [viitattu 7.10.2024].

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. *Tutki ja kirjoita*. 19. painos. Helsinki: Tammi.

Ihantola, E. & Leppänen, P. 2023. *Yrityksen Kirjanpito. Liiketapahtumista tilinpäätökseen*. 6. laitos, 1. painos. Helsinki: Gaudeamus.

Ikäheimo, S., Laitinen, E., Laitinen, E. & Puttonen, V. 2014. *Yrityksen taloushallinto tänään*. Vaasa: Vaasan yritysinformaatio.

Kaisanlahti, T., Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2021. *Tilinpäätöksen tulkinta*. 6., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent.

Kallunki, J. & Kytönen, E. 2007. *Uusi tilinpäätösanalyysi*. 6. painos. Helsinki: Talentum.

Kallunki, J. 2022. *Tilinpäätösanalyysi*. 2., uudistettu painos Helsinki: Alma Talent.

Kananen, J. 2010. *Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas*. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 111. Tampere: Juvenes Print.

Kerbs, T. 2023. *Juoksevasta kirjanpidosta tilinpäätökseen käytännönläheisesti*. 4., uudistettu painos. Helsinki: Kauppakamari. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.229971?sid=4806685274> [viitattu 17.2.2024].

Koskinen, I., Alasuutari, P. & Peltonen, T. 2005. *Laadulliset menetelmät kauppatieteissä*. Tampere: Vastapaino. E-kirja. Saatavissa: <https://www.adlibris.com/fi/e-kirja/laadulliset-menetelmat-kauppatieteissa-9789517685290> [viitattu 29.10.2024].

Laitinen, H. 2020. *Huoltoasemat 2020 -toimialaraportti. Huoltamoalan tilannekuva ja kehitysnäkymät*. Norderstedt: Value Set Oy.

Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. 2023. *Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta*. Helsinki: Alma Talent.

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2010. *Pieni kirjanpitovelvollinen. Kirjanpito ja tilinpäätös*. Helsinki: WSOY.

Moilanen, T., Ojasalo, K. & Ritalahti, J. Methods for Development Work. New kinds of competencies in business operations. 2022. Helsinki: Books on Demand.

Netvisor s.a. Talouden tunnusluvut tutuksi. Opas lukujen tulkintaan. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://netvisor.fi/media/Tunnusluvut-tutuksi-opas.pdf> [viitattu 20.9.2024].

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2016. Tilinpäätösanalyysi. 2., tarkistettu painos. Helsinki: Edita. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.225475?sid=4806667907> [viitattu 16.9.2024].

Pitkäranta, A. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Työkirja ammattikorkeakouluun. Jokioinen: E-oppi. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.217847?sid=4839138868> [viitattu 4.10.2024].

Rekola-Nieminen, L. 2021. Kirjanpitolaki käytännössä. 5., uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Salmi, I. 2020. Mistä tilinpäätös kertoo? 10., uudistettu painos. Helsinki: Edita. Yritystutkimus ry. 2017.

Seppänen, H. 2011. Yrityksen analysointi ja tilinpäätös. Helsinki: Helsingin kamari. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.223356?sid=4807356803> [viitattu 25.9.2024].

Vainiemi, M. 2024. Toimitusjohtaja. Haastattelu 25.1.2024. Keroil Oy.

Vilka, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS-kustannus. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.227174?sid=4856332672> [viitattu 29.10.2024].

Yritystutkimus ry. 2021. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. 10., korjattu painos. Helsinki: Gaudeamus.

OIKAISTU TULOSLASKELMA	2019	2020	2021	2022	2023
LIKEVAIHTO	1 801 608,83	1 595 229,96	1 865 992,17	2 174 292,83	1 990 170,28
Liiketoiminnan muut tuotot	9 601,95	15 322,65	8 900,68	16 750,38	6 000,00
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	1 811 210,78	1 610 552,61	1 874 892,85	2 191 043,21	1 996 170,28
Aine- ja tarvikekäyttö	-1 358 420,61	-1 162 741,28	-1 381 134,29	-1 645 290,39	-1 473 571,15
Henkilöstökulut	-281 426,14	-258 672,87	-278 829,67	-293 453,41	-329 283,05
Liiketoiminnan muut kulut	-143 241,24	-128 379,31	-145 849,32	-162 768,16	-150 097,53
KÄYTTÖKATE	28 122,79	60 759,15	69 079,57	89 531,25	43 218,55
Suunnitelman mukaiset poistot	-27 214,12	-20 410,59	-15 444,39	-32 258,79	-21 752,59
LIIKETULOS	908,67	40 348,56	53 635,18	57 272,46	21 465,96
Muut korko- ja rahoitustuotot	50,43	65,77	683,80	271,50	1 575,47
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-0,51	0,00	-10,77	-12,07	-120,47
Välittömät verot	0,00	0,00	-679,88	-11 691,57	-4 625,42
NETTOTULOS	958,59	40 414,33	53 628,33	45 840,32	18 295,54
KOKONAISTULOS	958,59	40 414,33	53 628,33	45 840,32	18 295,54
TILIKAUDEN TULOS	958,59	40 414,33	53 628,33	45 840,32	18 295,54

OIKAISTU TASE

Vastaavaa	2019	2020	2021	2022	2023
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Koneet ja kalusto	81 642,35	61 231,76	46 333,18	55 425,39	44 582,28
Aineelliset hyödykkeet yht.	81 642,35	61 231,76	46 333,18	55 425,39	44 582,28
Muut osakkeet ja osuudet	168,19	168,19	168,19	168,19	168,19
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yht.	168,19	168,19	168,19	168,19	168,19
Leasingomaisuus	11 650,80	8 322,00	4 993,20	1 664,40	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Aineet ja tarvikkeet	67 799,25	91 694,17	140 335,12	120 476,59	49 433,64
Vaihto-omaisuus yht.	67 799,25	91 694,17	140 335,12	120 476,59	49 433,64
Myyntisaamiset	47 852,83	40 785,97	49 253,99	74 219,22	51 035,20
Muut saamiset	23 290,10	13 121,34	27 691,10	15 438,32	14 715,35
Lyhytaikaiset saamiset yht.	71 142,93	53 907,31	76 945,09	89 657,54	65 750,55
Rahat ja pankkisaamiset	103 968,35	100 273,99	128 192,92	135 907,70	182 940,88
Vastaavaa yhteensä	336 371,87	315 597,42	396 967,70	403 299,81	342 875,54
Vastattavaa	2019	2020	2021	2022	2023
OMA PÄÄOMA					
Osake- tai muu peruspääoma	8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00	8 000,00
Kertyneet voittovarot	-29 425,57	-28 466,98	11 947,35	65 575,68	101 916,00
Tilikauden tulos	958,59	40 414,33	53 628,33	45 840,32	18 295,54
Taseen oma pääoma yht.	-20 466,98	19 947,35	73 575,68	119 416,00	128 211,54
Oman pääoman oikaisut	22 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Oikaistu oma pääoma yht.	1 533,02	19 947,35	73 575,68	119 416,00	128 211,54
VIERAS PÄÄOMA					
Pääomalainat	0,00	22 000,00	22 000,00	22 000,00	22 000,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yht.	0,00	22 000,00	22 000,00	22 000,00	22 000,00
Leasingvastuut	11 650,80	8 322,00	4 993,20	1 664,40	0,00
Ostovelat	277 490,04	221 933,55	242 811,73	204 286,59	107 126,31
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	45 698,01	43 394,52	53 587,09	55 932,82	85 537,69
Lyhytaikainen vieras pääoma yht.	323 188,05	265 328,07	296 398,82	260 219,41	192 664,00
Vastattavaa yhteensä	336 371,87	315 597,42	396 967,70	403 299,81	342 875,54

TEEMAHAASTATTELURUNKO

YRITYKSEN TILA 2019–2023

1. Millaisia muutoksia yrityksen toiminnassa on tapahtunut viimeisen viiden vuoden aikana?
2. Mitkä tekijät ovat vaikuttaneet yrityksen taloudelliseen tilanteeseen?

YRITYKSEN NYKYTILA JA TULEVAISUUS

1. Miltä yrityksen taloudellinen tilanne näyttää tällä hetkellä?
2. Miten yrityksessä seurataan talouden kehitystä ja toimialan kilpailutilannetta?
3. Onko yrityksellä yrityksen toimintaan liittyviä haasteita? Entä mitkä ovat yrityksen vahvuudet?
4. Miltä yrityksen tulevaisuus näyttää?
5. Millaisia tavoitteita yrityksellä on?
6. Miten yrityksen taloudellista tilannetta voisi mielestäsi parantaa?

HUOLTAMOTOIMIALAN NYKYTILA JA TULEVAISUUS

1. Miltä huoltamoala näyttää tällä hetkellä?
2. Miten huoltamoala on muuttunut viime vuosien aikana?
3. Miltä huoltamotoiminnan tulevaisuus näyttää? Millaisiin seikkoihin tulisi varautua?